

> Retouradres Postbus 40225, 8004 DE Zwolle

Gemeente Venlo
A.M.A. Theuws
Postbus 3434
5902 RK VENLO

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Postbus 40225,
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
ffwet@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190017908723

Kenmerk
FF/75C/2016/0342.toek.kn

Bijlagen
3

Datum 18 november 2016
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte heer Theuws,

Naar aanleiding van uw verzoek van 14 juli 2016 en de aanvullingen hierop van 22 juli 2016, 17 augustus 2016, 18 augustus 2016 en 21 oktober 2016, geregistreerd onder aanvraagnummer 5190017908723, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Ik verleen u ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van het rapunzelklokje; alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de eekhoorn, gewone dwergvleermuis, huismus, kamsalamander en de levendbarende hagedis; alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen en verstoren van voortplantings- of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project 'Realisatie Railterminal en S1-zone', gelegen in de gemeenten Horst aan de Maas en Venlo. Het project betreft de realisatie van een railterminal met containeroverslag. De werkzaamheden bestaan uit de sloop van bebouwing, het verleggen van de waterloop in de Noordersloot, het verleggen van het fietspad Greenport Bikeway, het dempen van zaksloten en greppels, het verwijderen van beplanting, de aanleg van een extra spoor en een containeroverslag en de realisatie van een natuurstrook.

Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 8 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van het rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*); alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus ssp.*) en de huismus (*Passer Domesticus*); alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 11 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de kamsalamander (*Triturus cristatus*) en de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara ssp. vivipara*), voor de periode van 1 januari 2017 tot en met 31 december 2021.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
18 november 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190017908723

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

Het rapunzelklokje is een beschermde inheemse plantensoort als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de Flora- en faunawet. De eekhoorn, gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet. De huismus is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels is alleen ontheffing nodig indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. De kamsalamander en de levendbarende hagedis zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet. De gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en de kamsalamander zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, diersoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 8 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse plantensoorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Op grond van de artikelen 11 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet is het onder meer verboden om nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren; alsmede om beschermde inheemse diersoorten te vervoeren en onder zich te hebben.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Tot voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Essentiële migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder.

Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld holen) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
18 november 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190017908723

Afwijzing artikel 13, lid 1, van de Flora- en faunawet of Afwijzing

U heeft ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor zover dit het vervoeren van het rapunzelklokje, kamsalamander en de levendbarende hagedis betreft. U heeft hiervoor echter geen ontheffing nodig, omdat het niet de bedoeling is deze soorten definitief aan de natuur te onttrekken en onder u te houden, maar te verplaatsen binnen hun natuurlijke leefomgeving. Slechts als soorten niet binnen een redelijke termijn worden teruggeplaatst, heeft u ontheffing nodig van artikel 13, lid 1, van de Flora- en faunawet. De zorgplicht uit artikel 2 van de Flora- en faunawet is wel van toepassing. Er worden door u maatregelen voorgesteld om de zorgplicht na te leven.

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Instandhouding van de soorten

Rapunzelklokje

Het rapunzelklokje is in het plangebied aangetroffen. In het plangebied is één vaste groeiplaats van het rapunzelklokje langs het spoor aangetroffen. Door de werkzaamheden kunnen groeiplaatsen van het rapunzelklokje worden beschadigd en vernield.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 45 en 46 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Ecologisch projectplan Klavertje 4-gebied; Railterminal en S1-zone' van 12 juli 2016 en zoals beschreven in de aanvulling op de aanvraag van 21 oktober 2016. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

De groeiplaats van het rapunzelklokje langs het spoor wordt ontzien, waardoor deze groeiplaats behouden blijft. Het is echter niet uit te sluiten dat de soort in de opvolgende jaren, gedurende de looptijd van de ontheffing binnen het plangebied voor zal blijven komen in dezelfde aantallen.

Aangetroffen groeiplaatsen van het rapunzelklokje worden voorafgaand aan de werkzaamheden uitgestoken en verplaatst naar een geschikte locatie in de directe omgeving van het plangebied, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Daarnaast worden enkele zaden van het rapunzelklokje verzameld en gedroogd. Na de realisatie van de werkzaamheden vormen het spoortalud en de groenzone ten noorden van het spoor opnieuw geschikte groeiplaatsen voor de exemplaren van het rapunzelklokje. De nieuwe spoortaluds worden ingezaaid met de gedroogde zaden, waardoor het aantal groeiplaatsen van het rapunzelklokje in het plangebied op termijn toenemen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
18 november 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190017908723

Door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden is er voldoende aangetoond dat de aangetroffen exemplaren behouden zullen blijven. De gunstige staat van instandhouding van het rapunzelklokje komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen.

Eekhoorn

De eekhoorn is in het plangebied aangetroffen. Er zijn enkele nestplaatsen van één paartje van de soort in het plangebied vastgesteld. Het plangebied fungeert tevens als voortplantingsplaats en foerageergebied voor de eekhoorn. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien deze van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de eekhoorn worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 70 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Ecologisch projectplan Klavertje 4-gebied; Railterminal en S1-zone' van 12 juli 2016 en zoals beschreven in de aanvulling op de aanvraag van 21 oktober 2016. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Wanneer een nestplaats van de eekhoorn voor aanvang van de kap in gebruik is door de soort, dient u de kap uit te stellen tot de eekhoorn de nestplaats zelfstandig heeft verlaten. Ter aanscherping heb ik hiervoor in de ontheffing een aanvullend voorschrift opgenomen.

Door de werkzaamheden gaan enkele nestplaatsen van de eekhoorn verloren. Het merendeel van de aanwezige bomen in het plangebied blijven behouden. Een aantal nestplaatsen van de soort blijven hierdoor behouden. Het aantal geschikte nestbomen in het te behouden leefgebied van de soort is groter dan het aantal te kappen bomen. Hierdoor kunnen de exemplaren van de eekhoorn gebruik blijven maken van de huidige nestplaatsen en nieuwe nestplaatsen bouwen in de te behouden bomen. Daarnaast vindt voorafgaand aan de kap van de bomen aanplant van nieuwe bomen plaats in het te behouden leefgebied. Deze bomen vormen na enkele jaren geschikte nestlocaties voor de soort. De walnotenboom in het plangebied, welke tevens in gebruik is als foerageergebied, blijft behouden. Daarnaast worden een aantal nieuwe walnootbomen en struiken geplant die fungeren als dekkingsmogelijkheid en foerageergebied.

Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen zorgt u vooraf voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de eekhoorn. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de eekhoorn blijft hierdoor behouden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
18 november 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190017908723

Echter, ondanks deze maatregelen worden door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de eekhoorn verstoord. Immers, de eekhoorn wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de eekhoorn derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de eekhoorn wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

Ten oosten van het plangebied komt een grotere populatie van de eekhoorn voor. Het aanwezige paartje van de soort in het plangebied maakt deel uit van deze grotere populatie. In de directe omgeving van het plangebied worden voldoende alternatieven gerealiseerd die geschikt zijn als nestlocatie en foerageergebied voor de soort. Het is hierdoor aannemelijk dat de aanwezige exemplaren van de eekhoorn in de directe omgeving van het plangebied aanwezig blijven. De gunstige staat van instandhouding van de eekhoorn komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. De bomen ten noorden van het spoortracé fungeren als essentiële vliegroute voor de soort. Aantasting van vliegroutes is enkel ontheffingsplichtig indien deze van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 51 tot en met 59 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Ecologisch projectplan Klavertje 4-gebied; Railterminal en S1-zone' van 12 juli 2016 en zoals beschreven in de aanvulling op de aanvraag van 21 oktober 2016. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Door de werkzaamheden gaat een essentiële vliegroute van de gewone dwergvleermuis verloren. Slechts een gedeelte van de bomen die als vliegroute fungeren worden gekapt. Op de open plekken van de vliegroute die door de kap ontstaan wordt vergelijkbare opgaande begroeiing aangeplant. Doordat de kap van de bomen in de winterrustperiode van de soort wordt uitgevoerd en de aanplant van nieuwe begroeiing in dezelfde periode wordt gerealiseerd blijft de vliegroute in de actieve periode van de soort functioneel.

Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen zorgt u vooraf voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen voor de aanwezige populatie van de gewone dwergvleermuis. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis blijft hierdoor behouden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
18 november 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190017908723

Echter, ondanks deze maatregelen worden door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verstoord. Immers, de soort wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de soort wel in de omgeving aanwezig blijven komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

De vliegroute krijgt door de werkzaamheden een meer aaneengesloten karakter, waardoor de kwaliteit van de vliegroute wordt verbeterd. Doordat de vliegroute functioneel blijft voor de gewone dwergvleermuis is het aannemelijk dat de soort in de directe omgeving van het plangebied aanwezig blijft. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Gewone grootoorvleermuis

De gewone grootoorvleermuis is in het plangebied aangetroffen. De bomen ten noorden van het spoortracé fungeren als essentiële vliegroute voor de soort. Daarnaast is één zomer- en paarverblijfplaats van de soort op de zolder van de te slopen schuur vastgesteld. Het is niet uitgesloten dat de verblijfplaats tevens een functie heeft als winterverblijfplaats voor één of enkele exemplaren van de soort. Aantasting van vliegroutes is enkel ontheffingsplichtig indien deze van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 51 tot en met 59 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Ecologisch projectplan Klavertje 4-gebied; Railterminal en S1-zone' van 12 juli 2016 en zoals beschreven in de aanvulling op de aanvraag van 21 oktober 2016. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Door de werkzaamheden gaan een essentiële vliegroue en één zomer-, paar- en winterverblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis verloren. Slechts een gedeelte van de bomen die als vliegroue fungeren worden gekapt. Op de open plekken van de vliegroue die door de kap ontstaan wordt vergelijkbare opgaande begroeiing aangeplant. Doordat de kap van de bomen in de winterrustperiode van de soort wordt uitgevoerd en de aanplant van nieuwe begroeiing in dezelfde periode wordt gerealiseerd blijft de vliegroue in de actieve periode van deze soorten functioneel. Er zijn ook tijdig voldoende alternatieve verblijfplaatsen voor de gewone grootoorvleermuis gerealiseerd in de vorm van een vleermuistoren. Ter mitigatie van de winterfunctie van de verblijfplaats wordt in februari of maart 2017 een vleermuiskelder gerealiseerd. Aanvullend zijn er vleermuiskasten aan de vleermuistoren aangebracht. Om de slagingskans van ingebruikname van de vleermuistoren te vergroten worden er diverse klimaatomstandigheden in de toren aangeboden en wordt er rondom de vleermuistoren groen aangeplant en een pool aangelegd. Het realiseren van een vleermuistoren is vooralsnog een experimentele maatregel en het is niet met zekerheid vast te stellen dat de functionaliteit op voorhand kan worden gegarandeerd. Het is hierdoor onvoldoende aannemelijk dat alle exemplaren van de gewone grootoorvleermuis in het plangebied een uitwijkmogelijkheid kunnen vinden. Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen zorgt u vooraf niet voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de gewone grootoorvleermuis. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis blijft daarmee niet gegarandeerd.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
18 november 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190017908723

De vliegroue krijgt door de werkzaamheden een meer aaneengesloten karakter, waardoor de kwaliteit van de vliegroue wordt verbeterd. Naast de gerealiseerde verblijfplaatsen voor de gewone grootoorvleermuis zijn er binnen een afstand van vijf kilometer van het plangebied drie alternatieve winterverblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis bekend. Het is aannemelijk dat de exemplaren van de gewone grootoorvleermuis in de directe omgeving van het plangebied aanwezig blijven. De gunstige staat van instandhouding van de gewone grootoorvleermuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Huismus

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlieders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Nesten van de huismus vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd. Derhalve is, bij overtreding van de verbodsbepalingen, ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet met betrekking tot de vaste rust- of verblijfplaatsen van de soort.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
18 november 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190017908723

De huismus is in het plangebied aangetroffen. Er zijn acht nestplaatsen van de soort in de te slopen schuur vastgesteld. Tevens fungeert de siertuin in het plangebied als essentieel foerageergebied. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de huismus worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 46 tot en met 51 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Ecologisch projectplan Klavertje 4-gebied; Railterminal en S1-zone' van 12 juli 2016 en zoals beschreven in de aanvulling op de aanvraag van 21 oktober 2016. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Door de werkzaamheden gaan acht nestplaatsen van de huismus en essentieel foerageergebied verloren. Er zijn tijdig voldoende geschikte alternatieve nestplaatsen voor de soort gerealiseerd in de vorm van nestkasten aan de vleermuistoren. Doordat de alternatieve nestplaatsen op korte afstand van de huidige nestplaatsen zijn gerealiseerd, is het aannemelijk dat deze worden gevonden en in gebruik worden genomen door de exemplaren van de huismus. Het foerageergebied blijft gedurende werkzaamheden zoveel mogelijk behouden. In de te behouden groenzone wordt tevens extra begroeiing aangeplant en een poel aangelegd. Voorafgaand aan het ongeschikt maken van de huidige nestplaatsen worden bij de alternatieve nestplaatsen tevens alternatief foerageergebied en dekkingsmogelijkheden gerealiseerd in de vorm van wintergroene struiken, onkruidruigten en doornige struiken. De exemplaren van de huismus hebben hierdoor te allen tijde voldoende geschikt foerageergebied en dekkingsmogelijkheden ter beschikking. Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen zorgt u vooraf voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de huismus. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de huismus blijft hierdoor behouden.

Echter, ondanks deze maatregelen worden door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de huismus verstoord. Immers, de huismus wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken.

Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de huismus derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de huismus wel in de omgeving aanwezig blijft gaat er geen wezenlijke invloed uit van deze verstoring.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
18 november 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190017908723

Op 800 meter van het plangebied bevindt zich een kolonie van de huismus. Doordat er voldoende geschikte alternatieve nestplaatsen zijn gerealiseerd waarbij tevens voldoende foerageergebied en dekkingsmogelijkheid aanwezig is, is het aannemelijk dat de exemplaren van de soort in de directe omgeving van het plangebied aanwezig blijven. De gunstige staat van instandhouding van de huismus komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Kamsalamander

De kamsalamander is in het plangebied aangetroffen. Er is landhabitat van de kamsalamander aangetroffen in de aanwezige tuinen grenzend aan de Noordersloot. De Noordersloot fungeert als voortplantingslocatie voor de soort waarbij de randen, met name ter hoogte van het viaduct, fungeren als overwinteringslocatie. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de kamsalamander worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 60 tot en met 67 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Ecologisch projectplan Klavertje 4-gebied; Railterminal en S1-zone' van 12 juli 2016 en zoals beschreven in de aanvulling op de aanvraag van 21 oktober 2016. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Door de werkzaamheden gaan leefgebied, voortplantingswater en overwinteringslocaties van de kamsalamander verloren. De voortplantingslocatie nabij het viaduct blijft behouden voor de soort. Tevens wordt het landhabitat van de soort gedeeltelijk behouden. In de te behouden groenzone is bestaand landhabitat geoptimaliseerd en hier is nieuw landhabitat gerealiseerd. Doordat het nieuwe landhabitat op korte afstand van het te behouden voortplantingswater is gelegen, is het aannemelijk dat de exemplaren van de soort het nieuwe landhabitat vinden en in gebruik nemen. U gaat de aanwezige exemplaren van de kamsalamander afvangen en uitzetten in geschikt leefgebied in de omgeving. Voorafgaand aan het dempen van voortplantingswater wordt een alternatief voortplantingswater gerealiseerd voor de soort. Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen zorgt u vooraf voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de kamsalamander. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de kamsalamander blijft hierdoor behouden.

Echter, ondanks deze maatregelen worden door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de kamsalamander verstoord. Immers, de kamsalamander wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de kamsalamander derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de kamsalamander wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
18 november 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190017908723

Ten noordwesten van het plangebied is geschikt voortplantingswater bij De Brommer aanwezig. Waarschijnlijk zijn de aangetroffen exemplaren uit het plangebied afkomstig van de populatie van De Brommer. De kwaliteit van het voortplantingswater wordt verbeterd door de aanleg van natuurvriendelijke oevers en de afstemming van het waterbeheer op de kamsalamander. Doordat slechts een klein gedeelte van het landhabitat en voortplantingswater verloren gaat en er voldoende geschikt alternatief leefgebied wordt gerealiseerd, is het aannemelijk dat de aanwezige exemplaren van de soort in de directe omgeving van het plangebied aanwezig blijven. De gunstige staat van instandhouding van de kamsalamander komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen.

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis is in het plangebied aangetroffen. Het spoor en de spoorzone fungeren als geschikt leefgebied voor de soort. Tevens fungeert het spoor als verbinding tussen levensvatbare populaties van de soort. Aantasting van migratieroutes is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de levendbarende hagedis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 68 tot en met 69 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Ecologisch projectplan Klavertje 4-gebied; Railterminal en S1-zone' van 12 juli 2016 en zoals beschreven in de aanvulling op de aanvraag van 21 oktober 2016. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Door de werkzaamheden wordt algeheel leefgebied van de levendbarende hagedis tijdelijk ongeschikt. Tevens verslechtert de migratiefunctie tijdelijk. Migratie langs het bestaande spoor blijft mogelijk, doordat de werkzaamheden slechts op enkele wissels plaatsvinden. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden geschikte schuilgelegenheden voor de soort verwijderd of verplaatst naar een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Leefgebied nabij het viaduct wordt geoptimaliseerd voorafgaand aan de werkzaamheden. Tevens wordt alternatief leefgebied gerealiseerd waar de exemplaren van de soort gebruik van kunnen maken.

Het leefgebied van de levendbarende hagedis dat door de werkzaamheden tijdelijk ongeschikt wordt is slechts een zeer beperkt deel van het totale leefgebied van de soort in de omgeving van het plangebied. Er blijft dan ook voldoende geschikt alternatief leefgebied voor de levendbarende hagedis beschikbaar waar de exemplaren van de soort naar kunnen uitwijken. Met inachtneming van alle bovengenoemde maatregelen zorgt u vooraf voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen voor de aanwezige populatie van de levendbarende hagedis. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de levendbarende hagedis blijft hierdoor behouden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
18 november 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190017908723

Echter, ondanks deze maatregelen worden door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de levendbarende hagedis verstoord. Immers, de levendbarende hagedis wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de soort derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de levendbarende hagedis wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

In het plangebied zijn slecht enkele exemplaren van de levendbarende hagedis aangetroffen. Waarschijnlijk behoren deze exemplaren tot de kernpopulatie binnen het park Zaarderheiken. Doordat het leefgebied met de meeste aangetroffen exemplaren van de soort behouden blijft en er voldoende alternatief leefgebied aanwezig is, is het aannemelijk dat de exemplaren van de soort in de directe omgeving van het plangebied aanwezig blijven. De gunstige staat van instandhouding van de levendbarende hagedis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen.

Belang van de ingreep

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: 'de volksgezondheid of openbare veiligheid', 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Het belang 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' is niet van toepassing op uw project. U heeft niet met relevante documenten aangetoond dat er bij de betreffende woningen sprake is van een (acuut) gevaar voor de volksgezondheid of openbare veiligheid. De aanvraag is daarom uitsluitend beoordeeld op grond van de belangen 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrichtlijn. Het door u aangevraagde belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Habitatrichtlijn. De aanvraag is daarom voor wat betreft de gewone grootoorvleermuis uitsluitend beoordeeld op grond van het belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'. Het belang genoemd in artikel 2, derde lid, aanhef en onder j, van het Vrijstellingsbesluit kan in dit geval voor wat betreft de gewone dwergvleermuis en de kamsalamander echter wel aan de ontheffingverlening ten grondslag liggen, er is immers geen sprake van verstoring die afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van deze soorten.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
18 november 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190017908723

Voor vogels kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Vogelrichtlijn. De door u aangedragen belangen 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' zijn niet genoemd in de Vogelrichtlijn. De belangen genoemd in artikel 2, derde lid, aanhef en onder e en j, van het Vrijstellingsbesluit kan in dit geval echter wel aan de ontheffingverlening ten grondslag liggen, er is immers geen sprake van verstoring met wezenlijke invloed.

Als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Klavertje 4-gebied is de realisatie van een railterminal en de bijbehorende spoorse aanpassingen gepland. De ontwikkeling van de railterminal en de S1-zone is opgenomen in de structuurvisie Klavertje 4-gebied. Doordat de huidige capaciteit van de spoorse overslag van goederen in de huidige situatie tekort schiet is een derde railterminal noodzakelijk. De uitwerking van de realisatie van de railterminal en de spoorse aanpassingen is uitgewerkt in het bestemmingsplan 'Railterminal en Spoorse Aanpassingen'. De doelstelling van het project is om een duurzame ruimtelijk-economische structuurversterking te realiseren waarbij de logistieke functie van het centrale aansluitpunt en de economische aantrekkingskracht voor vestiging van bedrijven vergroot wordt. De functie van centraal aansluitpunt is belangrijk vanwege de verbinding tussen de havens van Rotterdam, Antwerpen, Duitsland en Oost-Europa om daarmee de concurrentie positie te verbeteren. Vanwege het grote belang van de railterminal voor de regionale economie krijgt de ontwikkeling van de railterminal een financiële bijdrage vanuit het Meerjaren Investeringsprogramma Ruimte en Transport voor wat betreft het onderdeel aankomst-, vertrek-, en wachtspoor. Gelet op het voorgaande en de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat het belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' voldoende onderbouwd is om de negatieve effecten op het rapunzelklokje, eekhoorn, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, huismus, kamsalamander en de levendbarende hagedis, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Daarnaast worden de werkzaamheden die nodig zijn voor de realisatie van het project voor wat betreft het rapunzelklokje, eekhoorn, gewone dwergvleermuis, huismus, kamsalamander en de levendbarende hagedis uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Ten behoeve van dit belang kan ontheffing worden verleend, mits geen benutting of economisch gewin plaatsvindt en zorgvuldig wordt gehandeld. Van benutting of economisch gewin van deze soorten is geen sprake. Ik verwacht dat er door het realiseren van het project geen permanent negatieve effecten optreden ten aanzien van de aanwezige populaties van het rapunzelklokje, eekhoorn, gewone dwergvleermuis, huismus, kamsalamander en de levendbarende hagedis.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
18 november 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190017908723

Andere bevredigende oplossing

Het project is locatiegebonden vanwege het bestaande spoor en de realisatie van een derde railterminal. In het bestemmingsplan 'Railterminal en Spoorse Aanpassingen' zijn de aanpassingen aan het spoor opgenomen, waarmee de locatie van het plangebied is vastgelegd. Alternatieve locaties voor de railterminal zijn overwogen. Er zijn echter geen andere locaties die minder negatieve gevolgen voor de soorten tot gevolg hebben. De aanwezige bebouwing voldoet niet meer aan de huidige eisen en dient gesloopt te worden. Daarnaast moet de Noordersloot verlegd worden ten behoeve van de realisatie van de Spoorse Aanpassing. Het overgrote deel van de Noordersloot blijft gehandhaafd en het nieuwe tracé wordt opnieuw geschikt voor de soorten. Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan het rapunzelklokje, eekhoorn, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, huismus, kamsalamander en de levendbarende hagedis zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Zorgplicht

Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels

U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. De datum bovenaan deze brief is de verzenddatum.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl/bezwaar. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval onze referentie, het briefkenmerk en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt onze referentie en het briefkenmerk in de rechter kantlijn van deze brief.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen
De teammanager Vergunningen Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
18 november 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190017908723

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van de heer A.M.A. Theuws op 14 juli 2016, namens gemeente Venlo en de aanvullingen hierop van 22 juli 2016, 17 augustus 2016, 18 augustus 2016 en 21 oktober 2016

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent de Staatssecretaris¹ van Economische Zaken hierbij aan:

Naam: Gemeente Venlo (hierna: ontheffinghouder)
Adres: Garnizoenweg 3
Postcode en woonplaats: 5928 NA VENLO

Ontheffing **5190017908723** voor het tijdvak van: 1 januari 2017 tot en met 31 december 2021

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van het rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*); alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), huismus (*Passer Domesticus*), kamsalamander (*Triturus cristatus*) en de levendbarende hagedis (*Lacerta vivipara*); alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen en verstoren van voortplantings- of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project 'Realisatie Railterminal en S1-zone', gelegen ter hoogte van de Heierhoeve in de gemeenten Venlo en Horst aan de Maas, één en ander zoals is weergegeven in figuur 1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Ecologisch projectplan Klavertje 4-gebied; Railterminal en S1-zone' van 12 juli 2016.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.

¹ Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuillevierdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te zenden.

Specifieke voorschriften

7. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven op de pagina's 45 tot en met 70 (bijlage 2 bij dit besluit) en zoals beschreven in de aanvulling op de aanvraag van 21 oktober 2016 (bijlage 3 bij dit besluit).

Eekhoorn

8. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantingsperioden van de eekhoorn. Deze lopen globaal van december tot en met februari en van mei tot en met juni. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige² op het gebied van de eekhoorn.
9. Indien een nestplaats van de eekhoorn bij de controle voorafgaand aan de werkzaamheden in gebruik is, dient de kap te worden uitgesteld tot het moment dat de exemplaren van de eekhoorn de nestplaats zelfstandig hebben verlaten.

Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis

10. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare paar-overwinteringsperiode van de gewone grootoorvleermuis. Deze perioden lopen respectievelijk globaal van september tot en met half oktober, in april en van half oktober tot en met half april. Daarnaast dient u ten aanzien van de vliegroute rekening te houden met de kwetsbare actieve periode van de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis. Deze periode loopt globaal van half maart tot en met half oktober. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis.

² Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Huismus

11. U dient de werkzaamheden uit te voeren buiten de kwetsbare periode waarin het nest van de huismus wordt gebruikt als broedgelegenheid, maar binnen deze periode ook niet tijdens vorstperiodes. Per jaar en per broedpaar kan deze periode zowel eerder als later beginnen en eindigen. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. De geschiktheid van de periode voor de uitvoering van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de huismus. Een deskundige zal bepalen wanneer en hoe de maatregelen daadwerkelijk uitgevoerd gaan worden.

Kamsalamander

12. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van de kamsalamander. Deze perioden lopen respectievelijk globaal van maart tot en met september en van november tot en met februari. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de kamsalamander.

Levendbarende hagedis

13. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantingsperiode van de levendbarende hagedis. Deze periode loopt globaal van half april tot en met half augustus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de levendbarende hagedis.

Overige voorschriften

14. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
15. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
16. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
17. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

18. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Postbus 40225, 8004 DE Zwolle.

Den Haag, 18 november 2016

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
samen met deze:

Marco Klaassen
De teammanager Vergunningen Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

8 MAATREGELEN

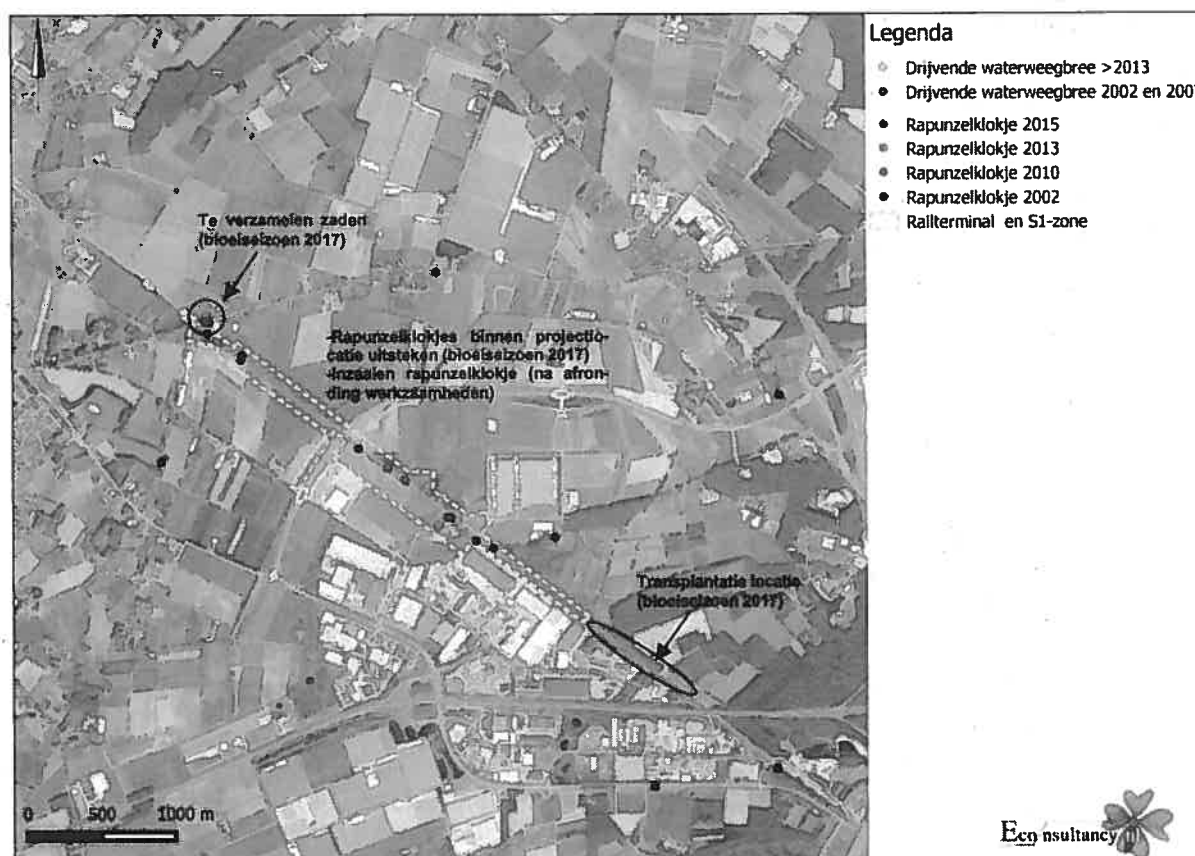
8.1 Rapunzelklokje

8.1.1 Te nemen maatregelen

Voor rapunzelklokje zullen in het bloeiseizoen, voorafgaand aan de start van de werkzaamheden, de desbetreffende bloeiende exemplaren (voor de zaadafzetting) binnen de projectlocatie worden uitgestoken en direct op een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van de ingreep geplant worden. Daarnaast zullen van een aantal rapunzelklokjes nabij de Grubbenvorsterweg zaden verzameld worden. Deze zaden zullen worden gedroogd, zodat na afronding van de ingreep, deze ingezaaid kunnen worden langs het spoortracé binnen de projectlocatie. Alle voorgaande beschreven maatregelen zullen worden uitgevoerd onder begeleiding van een ter zake kundige.

8.1.2 Locatie en tijdstip maatregelen

In figuur 27 is visueel weergegeven welke maatregelen op welke locatie getroffen zullen worden en in welk seizoen en jaar.

Figuur 27. Overzicht locaties maatregelen.

8.1.3 Doel maatregel

Door het treffen van bovenstaande maatregelen zal de functionaliteit die de projectlocatie heeft voor rapunzelklokje behouden blijven en komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding. Door de maatregelen worden hopelijk de groeiplaatsen van rapunzelklokje uitgebreid.

8.1.4 Effectiviteit maatregel

Doordat twee methodieken toegepast worden, transplantatie en inzaaien, zal het succes worden vergroot dat rapunzelklokje groeiplaatsen behoudt tijdens en na uitvoering van de werkzaamheden. Dit zowel binnen als buiten de projectlocatie, waardoor mogelijk de groeiplaatsen in de toekomstige situatie uitbreiden.

8.2 Huismus (broedplaats)

8.2.1 Te nemen maatregelen

Vanwege de geplande wijziging van een woonfunctie naar een industrieterrein ter plaatse van de Heierhoevenweg 24 te Venlo zullen de aanwezige nestgelegenheden van huismussen op een duurzame wijze gemitigeerd worden. Hiervoor worden er diverse maatregelen getroffen. De te nemen maatregelen zijn in te delen in de volgende drie stappen:

- alternatieve nestplaatsen aanbieden tijdig voorafgaand aan het verlies van de huidige nestplaatsen;
- bebouwing voor de ingreep ongeschikt maken voor huismussen;
- rekening houden met de kwetsbare periode voor huismus.

Voor wat betreft het aantal te realiseren nestgelegenheden wordt in de soortenstandaard voor huismus van het Ministerie van EZ vermeld dat het aantal verloren nesten dient te worden gecompenseerd door minimaal tweemaal zoveel nestlocaties. Het gaat hierbij om het plaatsen van minimaal 16 duurzame mussenkasten.

8.2.2 Locatie en tijdstip maatregelen

Voor de alternatieve nestplaatsen zullen direct duurzame nestlocaties (Vivara NKBI 01, figuur 28) aangeboden worden.

Figuur 28. Voorbeeld huismusnestkast Vivara NKBI 01.

Daarbij geldt conform de soortenstandaard voor de huismus van het Ministerie van EZ, dat er tussen de oplevering van de nieuwe duurzame nestgelegenheden en het verwijderen van de huidige nestplaatsen een gewenningsperiode moet zitten van minimaal 3 maanden. Voor 1 juni 2016 zijn aan de reeds in april 2016 gerealiseerde faunatoren 16 duurzame mussenkasten opgehangen onder begeleiding van een ter zake kundige.

De toren staat op circa 125 meter afstand ten westen van de huidige nestlocaties. De huidige broedlocatie, met 8 paar, vormt géén op zichzelf staande levensvatbare populatie aangezien de jaarlijkse aanwas te laag zal zijn. Aldus de soortstandaard verdwijnen dergelijk kleine kolonies op den duur en zijn deze afhankelijk van grotere kolonies in de omgeving. De meest dichtbijgelegen kolonie ligt op circa 800 meter zuidwestelijk, aan de Dorperdijk 17 te Sevenum. Gelet op het landelijk karakter en de lokale

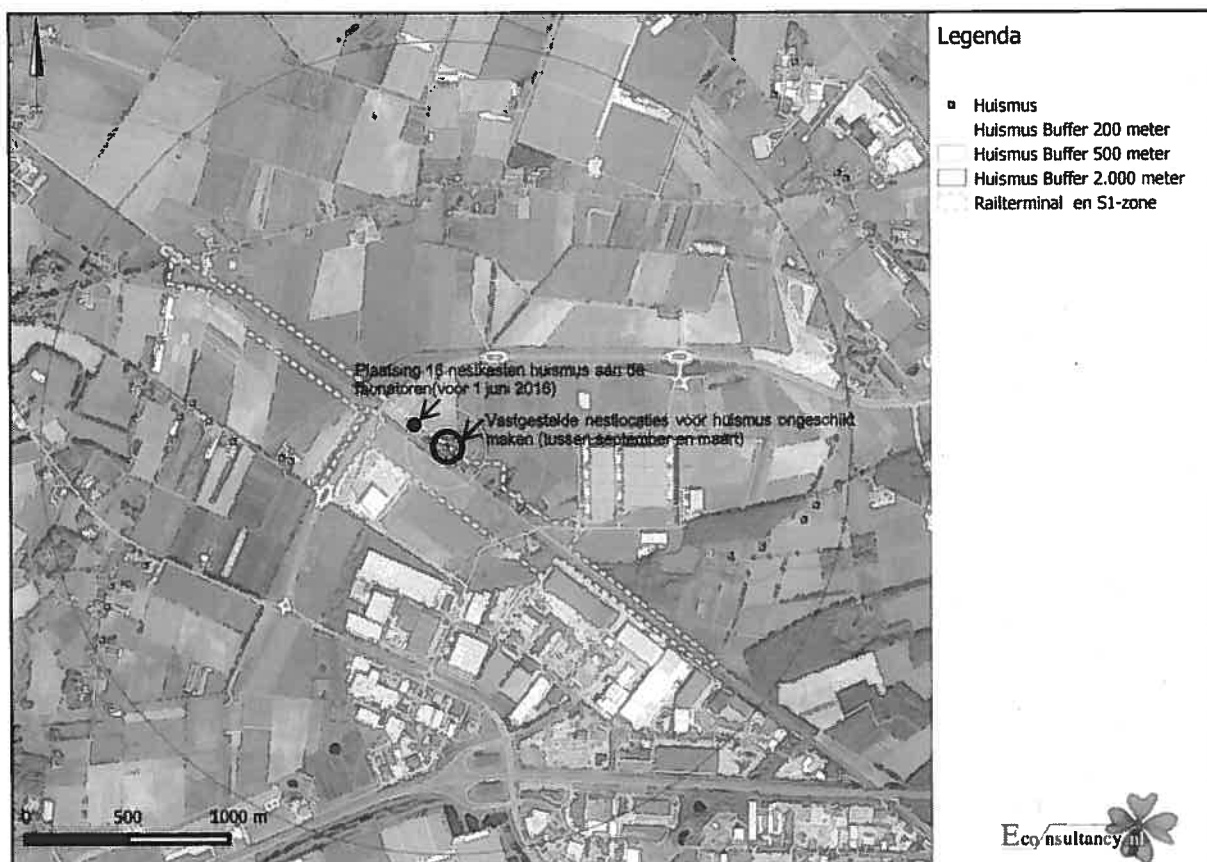
verspreiding van de huismus wordt het als zeer waarschijnlijk geacht dat de huidige kolonie uitwisseling kent met huismussen uit de kolonies die westelijk gelegen liggen van de huidige locatie. Door de alternatieve locaties circa 125 meter ten westen aan te bieden, zijn deze iets dichterbij bestaande kolonies gelegen.

Betreffende de plaatsing van de nestgelegenheden is rekening gehouden met de natuurlijke nestplaatskeuze van huismussen die de wens hebben om in clusters te broeden. Zodoende zijn de alter-

natieve nestgelegenheden nabij elkaar geplaatst, op minimaal 3 meter hoogte, waarbij tussen de nestgelegenheden een minimale afstand van 50 centimeter is gehanteerd. Daarnaast is het van groot belang dat op het heetst van de dag de nestgelegenheden niet in de volle zon hangen, zodoende heeft plaatsing aan de noord- en/of oostzijde van de toren plaatsgevonden.

Na het tijdig realiseren van de duurzame alternatieve nestlocaties worden de vastgestelde nestlocaties aan de Heierhoevenweg 24 ongeschikt gemaakt als nestgelegenheid voor de huismus. Dit gebeurt buiten het broedseizoen dat voor huismussen in zijn algemeenheid loopt, van april tot en met augustus. Afhankelijk van de weersomstandigheden kan het eerder beginnen of later eindigen. Hiermee wordt in overleg met een ter zake kundige rekening gehouden.

Zie figuur 29 voor een overzicht van de waarnemingen van huismus en de contouren rondom de Heierhoevenweg 24 met daarbij de alternatieve nestlocatie. In tabel IX is een ecologisch planning opgenomen.

Figuur 29. Contouren rondom de te verwijderen broedplaatsen van huismus aan de Heierhoevenweg 24 en locatie alternatieve nestgelegenheid.

Tabel IX. Ecologische planning werkzaamheden t.a.v. huismus (broedplaats)

werkzaamheden	1 ^o jaar											
	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Stap 1: 16 alternatieve broedplaatsen huismus realiseren 3 maanden voorafgaand aan verwijdering nestgelegenheid												
Stap 2: 3 maanden na aanbieden alternatief de bebouwing projectlocatie ongeschikt maken als broedlocatie huismus buiten broedseizoen												
Gevoelige periode huismus (broedplaats)	koude perioden											koude perioden
Gevoelige periode algemene broedvogels												
	minst ongunstige periode											
	minst ongunstige periode, afhankelijk van klimatologische omstandigheden en seizoensverloop (weersomstandigheden niet extreem koud)											
	meest ongunstige periode											

werkzaamheden	2 ^o jaar											
	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Stap 1: 16 alternatieve broedplaatsen huismus realiseren 3 maanden voorafgaand aan verwijdering nestgelegenheid												
Stap 2: 3 maanden na aanbieden alternatief de bebouwing projectlocatie ongeschikt maken als broedlocatie huismus buiten broedseizoen												
Gevoelige periode huismus (broedplaats)												
Gevoelige periode algemene broedvogels												
	minst ongunstige periode											
	minst ongunstige periode, afhankelijk van klimatologische omstandigheden en seizoensverloop (weersomstandigheden niet extreem koud)											
	meest ongunstige periode											

8.2.3 Doel maatregel

Het doel van de maatregel is om de nestgelegenheid van de huismus op lokaal niveau duurzaam te handhaven.

8.2.4 Effectiviteit maatregel

Door het treffen van de bovengenoemde maatregelen zal de functionaliteit van de broedende huismussen ter plaatse van de Heierhoevenweg 24 aanwezig blijven binnen het functioneel leefgebied. Daarnaast kunnen de huismussen blijven uitwisselen met de dichtstbijzijnde levensvatbare kolonie. Naast het aanbieden van duurzame alternatieve broedplaatsen is de beschikbaarheid van voedsel en beschutting minstens zo belangrijk. Hier wordt nader op ingegaan in paragraaf 8.3.

8.3 Huismus (functioneel leefgebied)

8.3.1 Te nemen maatregelen

In de huidige situatie bestaat het leefgebied voor huismussen vooral uit opgaand groen, onkruidhoekjes en worden er kippen gehouden. Deze situatie is voor de huismussen dermate ideaal dat het wegvallen van één van de elementen de stand nadelig kan beïnvloeden. Derhalve worden in de nieuwe situatie maatregelen genomen waarbij beschutting en voedselbeschikbaarheid, evenals de beschikbaarheid van water en de mogelijkheid om stofbaden te nemen gegarandeerd wordt.

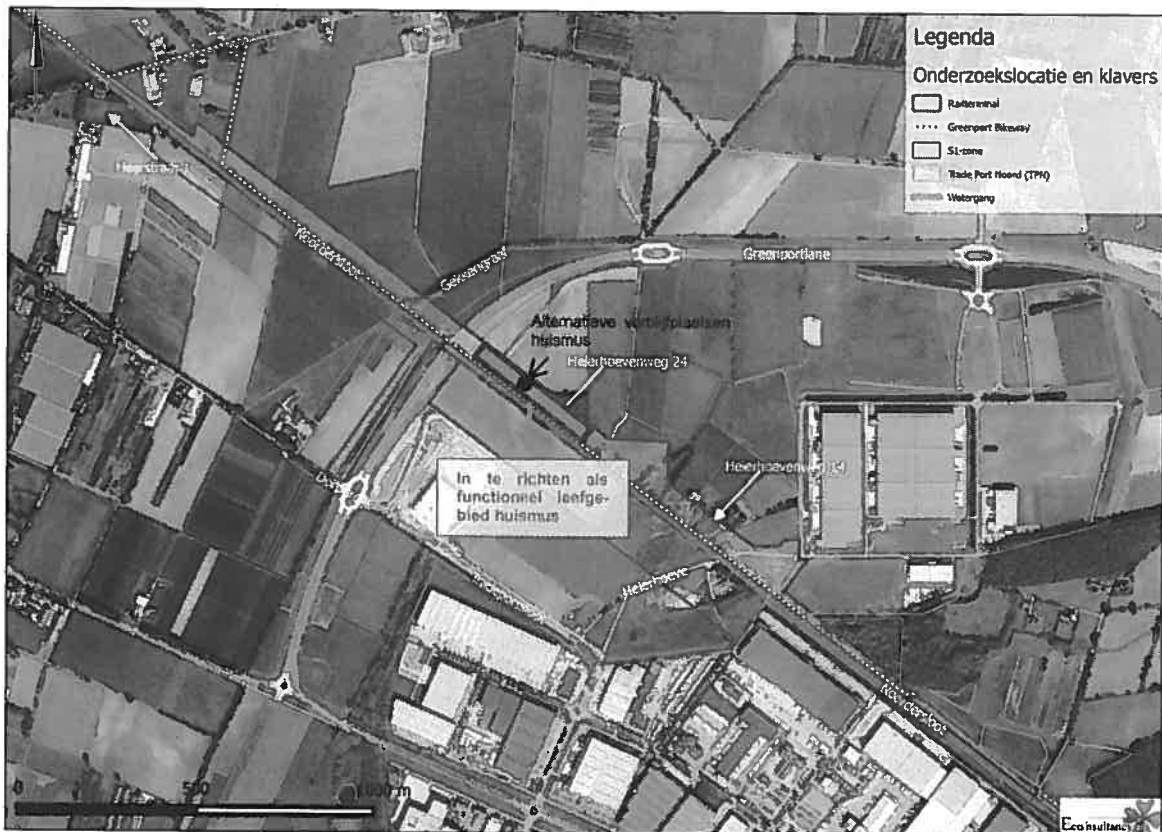
In de nieuwe situatie worden maatregelen getroffen om het functioneel leefgebied te garanderen en die eveneens zorg dragen voor de gunstige instandhouding van huismussen binnen de projectlocatie. Gedurende de uitvoeringsfase en de realisatiefase blijft het huidig aanwezige groen in de S1-zone zoveel mogelijk gehandhaafd. Wel zal er in de S1-zone extra groen aangeplant worden en worden poelen gerealiseerd. In de nieuwe situatie zal voldoende gezorgd worden voor voldoende dekking en voedselbeschikbaarheid. Dit zal gebeuren door de realisatie van onderstaande punten indien deze niet of te weinig aanwezig zullen zijn:

- aanplant van heggen, doornige struiken en groenblijvende heesters, bijvoorbeeld beukhaag, meidoorn, liguster;
- aanplant van wintergroene struiken en ander verticaal wintergroen, bijvoorbeeld conifeer en klimop;
- creëren van onkruidruigten (straatgras, herderstasje, weegbree zijn favoriete onkruiden);
- aanbieden van stobalen en/of een grote berg snoeihout
- creëren van voldoende drinkwater, bijvoorbeeld aanleg van een vijver/poel met ondiepe gedeeltes;
- creëren van voldoende mogelijkheden voor nemen van stofbaden door zandige plekken te realiseren;
- Alle boven genoemde maatregelen uitvoeren onder begeleiding van een ter zake kundige.

Eventuele gazons zullen op een dusdanige wijze beheerd worden dat deze tot bloei en tot zaad kunnen komen van grassen en kruiden ter bevordering van de voedselbeschikbaarheid.

8.3.2 Locatie en tijdstip maatregelen

De maatregelen zullen in de directe omgeving (circa 200 meter) van de (nieuwe) nestlocaties plaatsvinden. Eveneens geldt voor de groenverwijdering in de S1-zone dat valt binnen het functioneel leefgebied van de huismus deze niet verwijderd wordt in de voor huismussen kwetsbare periode.

Figuur 30. Contouren rondom de te verwijderen broedplaatsen van huismus aan de Heerhoevenweg 24 en locatie alternatieve nestgelegenheid.

Tabel X. Ecologische planning werkzaamheden 1° jaar t.a.v. huismus (functioneel leefgebied)

werkzaamheden	1 ^o jaar											
	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Stap 1: Inrichten nieuwe locatie functioneel leefgebied huismus												
Stap 2: Groenverwijdering van te verdwijnen leefgebied												
Gevoelige periode huismus (functioneel leefgebied)	koude periode											koude periode
Gevoelige periode algemene broedvogels												
	minst ongunstige periode											
	minst ongunstige periode, afhankelijk van klimatologische omstandigheden en seizoensverloop (weersomstandigheden niet extreem koud)											
	meest ongunstige periode											

Tabel XI. Ecologische planning werkzaamheden 2^e jaar t.a.v. huismus (functioneel leefgebied)

werkzaamheden	2 ^e jaar											
	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Stap 1: Inrichten nieuwe locatie functioneel leefgebied huismus												
Stap 2: Groenverwijdering van te verdwijnen leefgebied												
Gevoelige periode huismus (functioneel leefgebied)												
Gevoelige periode algemene broedvogels												
	minst ongunstige periode											
	minst ongunstige periode, afhankelijk van klimatologische omstandigheden en seizoensverloop (weersomstandigheden niet extreem koud)											
	meest ongunstige periode											

8.3.3 Doel en effectiviteit maatregel

De eerder genoemde maatregelen hebben eveneens tot doel de huismussen op lokaal niveau niet te benadelen ten op zichte van de huidige situatie. Daarnaast vullen ze aan op de mitigerende maatregelen die nodig zijn om de alternatieve broedgelegenheden geschikt te maken.

8.4 Gewone grootoorvleermuis (vaste rust- en verblijfplaats)

8.4.1 Te nemen maatregelen

Vanwege de werkzaamheden binnen de projectlocatie zal de bebouwing worden gesloopt. Hiervoor komt in de omgeving bedrijfsbebouwing voor in de plaats. Doordat de aanwezige bebouwing gebruikt wordt door drie gewone grootoorvleermuizen als verblijfplaats zullen hiervoor maatregelen getroffen worden. Zowel ten tijde van de werkzaamheden als tijdens de nieuwe situatie zullen gewone grootoorvleermuizen voldoende gelijkwaardige potentiële verblijfslocaties hebben in de directe omgeving van de huidige verblijfplaatsen.

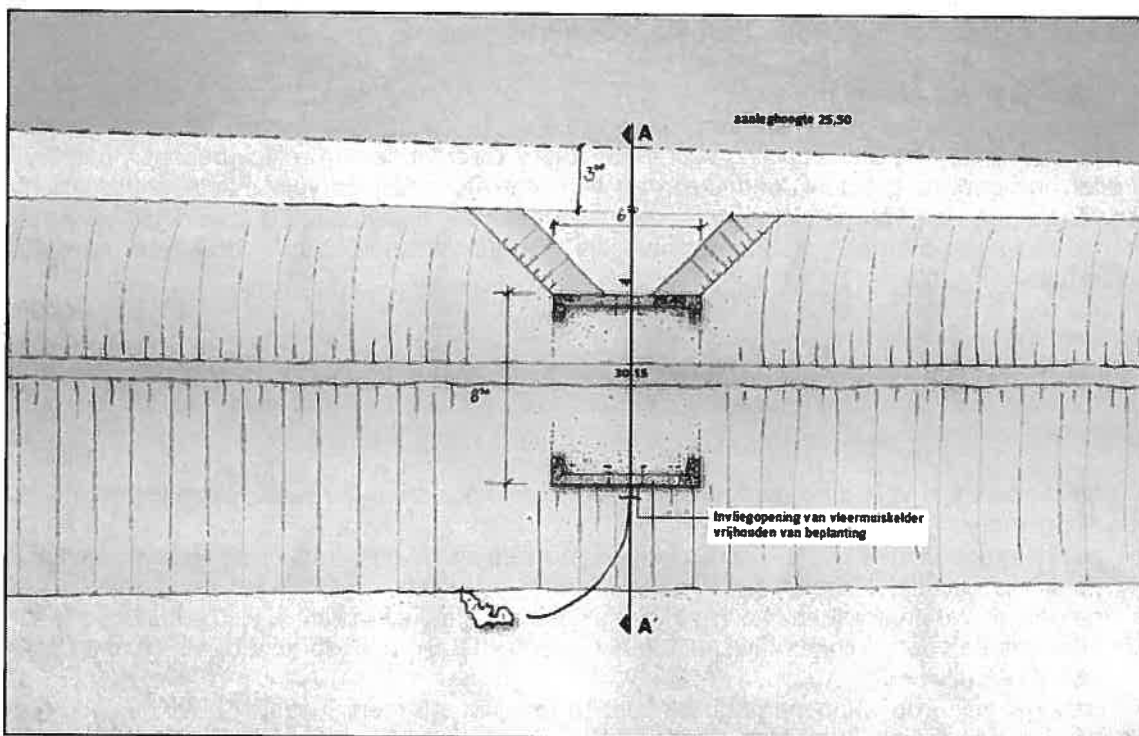
Door middel van een aantal maatregelen wordt er voor gezorgd dat de sloop geen negatief effect heeft op de instandhouding van de gewone grootoorvleermuis op de betreffende locatie. Hiertoe is voor elke aan te tasten of te verwijderen verblijfplaats vier nieuwe verblijfplaatsen aan te bieden. De verblijfplaatsen zullen:

- functioneel zijn voor vleermuizen, geruime tijd alvorens de oude verblijfslocaties ongeschikt zijn gemaakt;
- zoveel mogelijk in dezelfde eigenschappen voorzien als de oorspronkelijke verblijfplaatsen;
- verschillende microklimaten aanbieden;
- op een locatie gerealiseerd worden die minstens van gelijke kwaliteit is als de huidige situatie;
- permanente voorzieningen inwendig in het gebouw te zijn aangebracht of als combinatie inwendig en uitwendig;
- invliegopening op voldoende hoogte hebben (minimaal 3 meter) waarbij rekening wordt gehouden met de aanvliegroute, vrije vliegruimte en de aan-/afwezigheid van licht;
- niet gerealiseerd worden op een locatie met veel verstoring en die bereikbaar is voor predatoren.

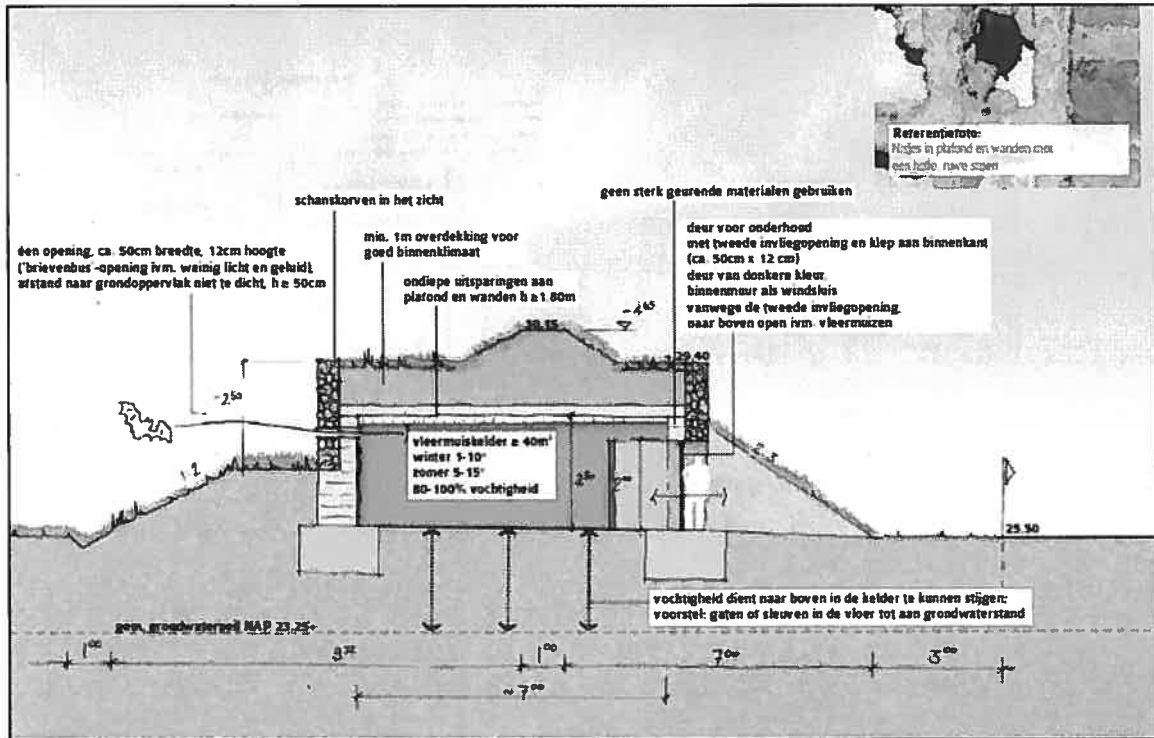
Gezien het slopen van de bebouwing bestaat de kans dat vleermuizen verwond en/of gedood worden. Hier zijn eveneens maatregelen voor nodig om te voorkomen dat er zich nog vleermuizen bevinden in de bebouwing. Alvorens wordt begonnen met het slopen wordt tijdig, in de juiste periode, de verblijfplaats ongeschikt gemaakt op advies van een deskundige. Maatregelen met betrekking tot het ongeschikt maken van de verblijfslocatie zijn onder andere de verwijdering van elementen zoals de dakpannen en dakranden, regenpijpen, zonwering, luiken en dakgoten voor zover dit mogelijk.

Alternatieve zomer- en paarverblijfplaats voor de drie gewone dwergvleermuizen zijn aangeboden middels een vleermuizenoren met eenzelfde dakpannen dak als in de huidige situatie. Daarnaast zijn er vier vleermuiskasten (type A) aan de toren opgehangen. De toren is in april 2016 geheel gerealiseerd om ruimschoots aan de gewenningsperiode te voldoen. Delen hout van de oude verblijfplaats en uitwerpselen zullen tijdens de sloop verplaatst worden naar de interne ruimte van de toren om de geur te bevorderen. Als alternatieve winterverblijfplaats, die mogelijk aanwezig is in de te slopen bebouwing, zal op korte termijn een vleermuizenkelder gerealiseerd worden in de aan te leggen grondwal nabij de vleermuizenoren. De toren en de kelder zijn ontworpen in samenspraak met de heer H. Limpens van de Zoogdiervereniging. Dit om het succes van de functionaliteit van de toren en de kelder te garanderen en om de aantallen grootoorvleermuizen in de toekomstige situatie hopelijk te vergroten alsmede de aanwezige soorten. Daarnaast is de toren voorzien van een spouwmuur en intern met diverse structuren en verblijfsmogelijkheden. Zie figuren XX t/m XX voor een overzicht van de ontwerpen van de kelder en de toren.

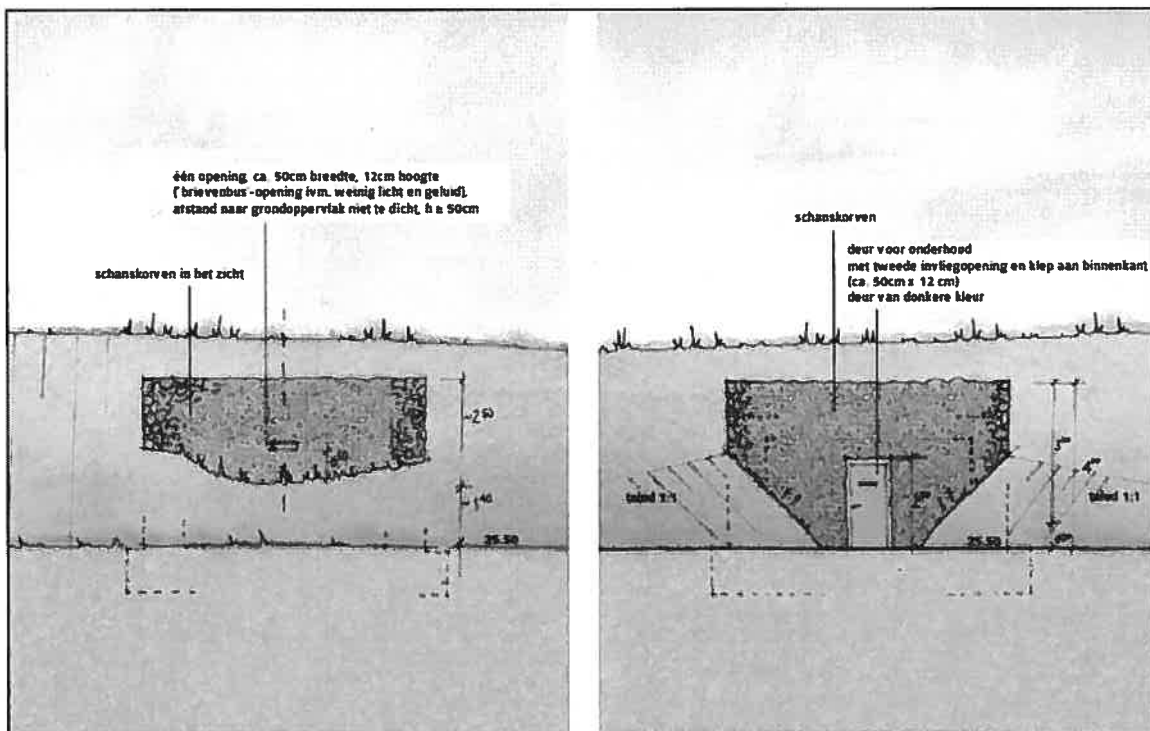
Alle maatregelen zullen uitgevoerd worden onder begeleiding van een ter zake kundige.

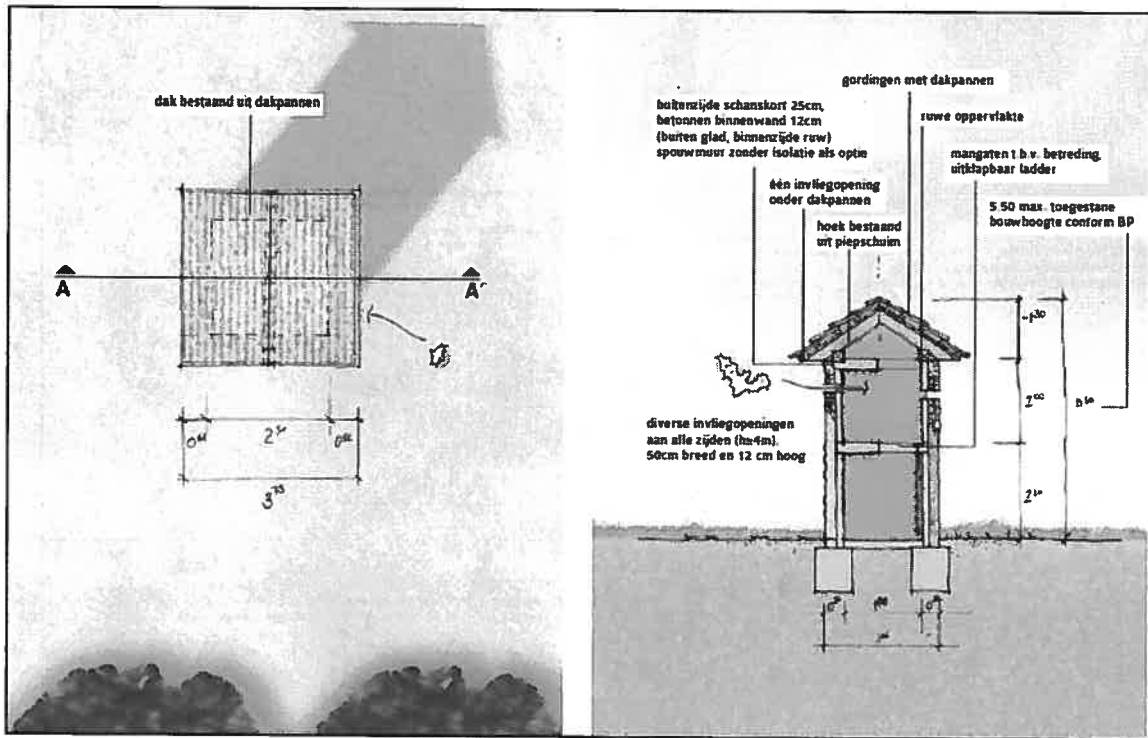
Figuur 31. Bovenaanzicht van de vleermuiskelder die in de grondwal gerealiseerd wordt, tekening exclusief de te realiseren dwarswandjes.

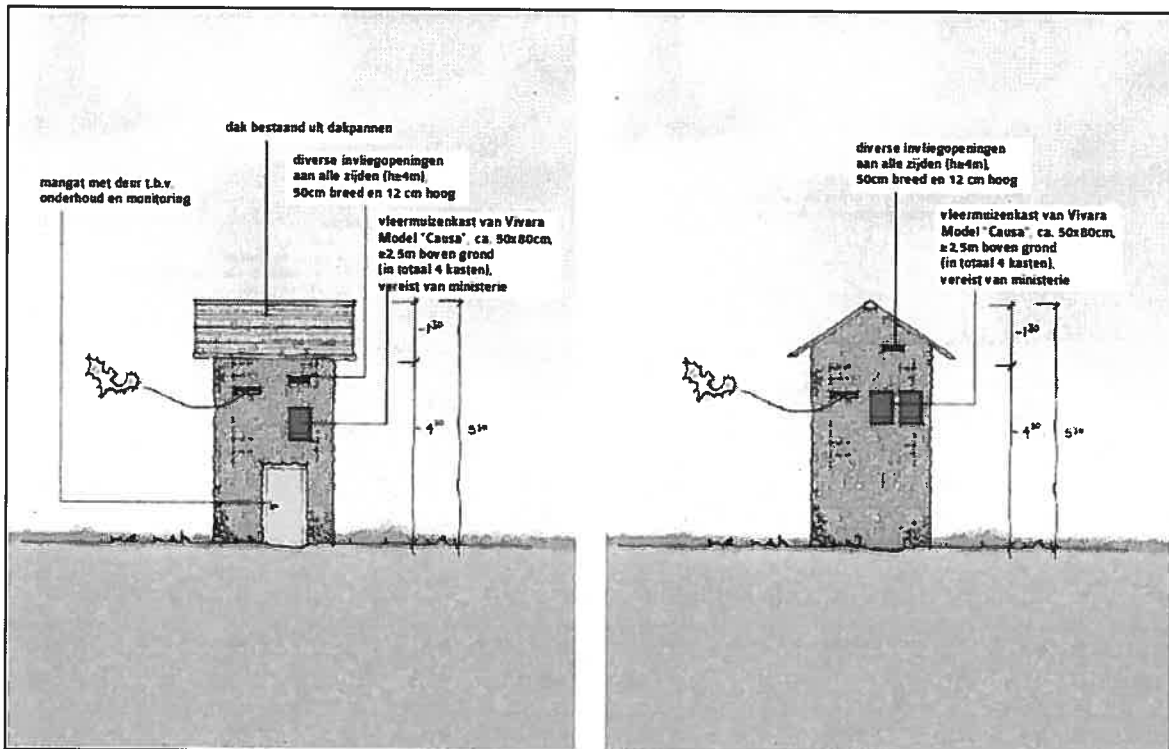
Figuur 32. Doorsnede van de vleermuiselder.

Figuur 33. De twee vooranzichten van de vleermuiselder waarbij de hoogte maximaal 5 cm worden ivm predatoren.

Figuur 34. Bovenaanzicht en doorsnede van de vloermuizenkast.

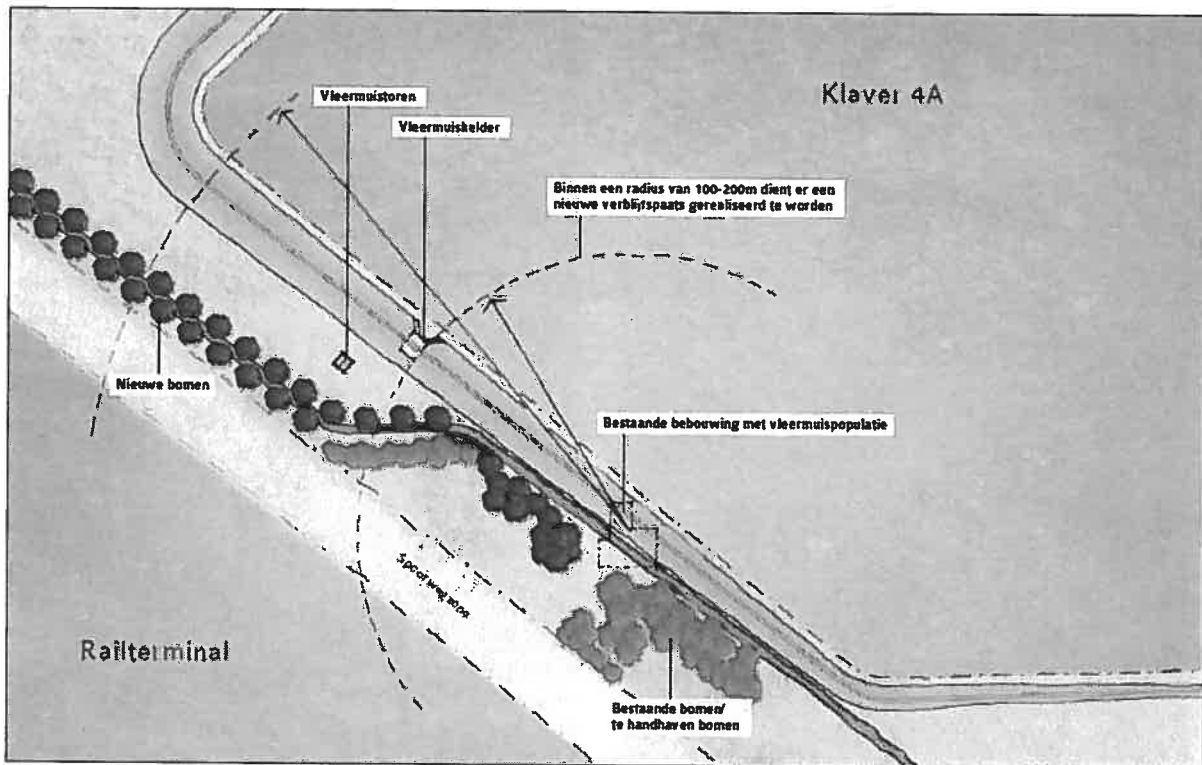
Figuur 35. Zij aanzicht van de vloermuizenkast, waarbij de toegangsoening hoger vanaf maaiveld is gekomen.

Figuur 36. Enkele foto's van de vleermuistoren.

8.4.2 Locatie en tijdstip maatregelen

De permanente verblijfplaatsen zijn gecreëerd binnen het functioneel leefgebied van de gewone grootoorvleermuizen. De gewone grootoorvleermuis foerageert veelal binnen 3 km afstand van de verblijfplaats. Bij minder geschikt foerageergebied kan de straal van het foerageergebied oplopen tot 10 km. De afstand tussen zomer- en winterverblijfplaatsen kunnen echter enkele tientallen kilometers zijn. De vervangende verblijfplaatsen zijn binnen 100 à 200 meter van de te verwijderen verblijfplaats gerealiseerd zie figuur 37. De geplande werkzaamheden mogen niet de rust verstoren van de vervangende verblijfplaatsen.

Figuur 37. Ligging van de toren en de kelder t.o.v. de bestaande verblijfplaats, situatieschets zonder groenaanplant en aanleg poelen.

Tabel XII geeft de ecologische planning m.b.t. het ongeschikt maken van de bebouwing t.a.v. grootoorvleermuizen weer. In de tabel is rekening gehouden met de gevoelige periodes waarin gewone grootoorvleermuizen, op basis van protocollair onderzoek, van de te slopen bebouwing gebruik maken. Bij de planning van de stappen is tevens rekening gehouden met het broedseizoen van vogels. De klimatologische voorwaarden voor het periode waarop de maatregelen met betrekking tot het ongeschikt maken van de huidige verblijfslocatie uitgevoerd mogen worden zijn dat de avondtemperatuur boven de 10°C moet zijn en er geen sprake mag zijn van harde wind en regen.

Tabel XII. Ecologische planning t.a.v. gewone grootovleermuis (paar- en winterverblijf)

werkzaamheden	1 ^o Jaar											
	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Stap 1: realisatie alternatieve verblijfplaatsen gewone grootovleermuis minimaal 1 maand actieve periode, voorafgaand aan sloop			vleermuistoren									
							vleermuiskelder					
Stap 2: groenaanplant en aanleg poelen rondom alternatieve verblijflocaties												
Stap 3: vleermuisongeschikt maken minimaal 3 dagen voorafgaand aan sloop, mits avondtemperatuur minimaal 10 graden Celsius is en geen regen en harde wind												
Stap 4: bebouwing slopen en houten balken waaraan de grootoren hing en uitwerpselen verplaatsen naar interne ruimte toren												
Gevoelige periode gewone grootovleermuis bij jaar rond gebruik												
Gevoelige periode algemene broedvogels												
	minst ongunstige periode (maar altijd weersafhankelijk)											
	ongeschikt maken mogelijk minst ongunstige periode, afhankelijk van klimatologische omstandigheden en seizoensverloop en of er geen grote aantallen vleermuizen aanwezig zijn											
	meest ongunstige periode											

8.4.3 Doel en effectiviteit maatregel

Doordat de alternatieve verblijfplaatsen nabij de te verwijderen verblijfplaats aanwezig zullen zijn, zal de kans op het in gebruik name groot zijn. Daarnaast zijn de alternatieve aangepast aan de huidige aanwezige verblijfplaats en zijn er daarnaast extra verblijfsmogelijkheden in diverse vormen aangeboden, waardoor de kans op in gebruik name vergroot is. De alternatieve verblijfsmogelijkheden zijn zeer divers in klimatologische omstandigheden. Daarnaast blijft het bestaande groen in de S1-zone zoveel mogelijk gehandhaafd en wordt er groen aangeplant en poelen gerealiseerd. Hierdoor komt er rondom de nieuwe verblijfplaatsen beschutting en foerageermogelijkheden.

8.5 Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis (vliegroute)

8.5.1 Te nemen maatregelen

Om er zorg voor te dragen dat de gewone dwergvleermuizen en gewone grootoorvleermuizen, die in de huidige situatie gebruik maken van de vliegroute langs de Heierhoevenweg te Venlo, niet worden benadeeld is het van belang dat de aanwezige vliegroute functioneel blijft. Om de effecten van de geplande herinrichting tot een minimum te beperken is het van belang dat onderstaande combinatie van maatregelen uitgevoerd zal worden, zodat in de S1-zone een functionele vliegroute aanwezig blijft. De maatregelen die genomen worden betreffen:

- Het creëren van een alternatieve vliegroute door middel van de aanplant van vergelijkbare opgaande (inheemse) begroeiing waarbij deze zo goed mogelijk de oorspronkelijke situatie zal (gaan) benaderen wat betreft hoogte, dichtheid, structuur, e.d.;
- De nieuw te creëren vliegroute zal aansluiten op de reeds bestaande vliegroute(s), foera-geergebieden, (kraam)kolonies en/of andere verblijven;
- Er zal rekening gehouden worden met de lichtval van andere lichtbronnen in de omgeving, minimaal één van de zijdes van de nieuwe vliegroute zal niet beschreven worden met voor vleermuizen hinderlijk licht;
- Het gebruik van lichtbronnen in de directe omgeving van de vliegroute wordt zoveel mogelijk beperkt en indien lichtbronnen gebruikt worden zal hierbij gebruik gemaakt worden van lichtbronnen die niet hinderlijk zijn voor vleermuizen;
- Lichtbronnen in de directe omgeving zullen een zo beperkt mogelijke duur branden, dit kan gereguleerd worden middels verlichtingsregimes en/of instellingen op basis van tijd, beweging;

Alle boven genoemde maatregelen worden uitgevoerd onder begeleiding van een ter zake kundige. Gezien er tijdens het reeds uitgevoerde aanvullend veldonderzoek ter plaatse van de Noordersloot geen vliegroute is vastgesteld, is het opnemen van de watergang niet noodzakelijk.

8.5.2 Locatie en tijdstip maatregelen

De aan te leggen vliegroute zal zo dicht mogelijk bij de huidige vliegroute worden aangelegd, waarbij het parallel aanleggen aan de huidige vliegroute en aansluiten aan de te handhaven delen van de vliegroute de sterke voorkeur heeft.

Voordat een vliegroute beschouwd kan worden als zijnde in gebruik wordt in de soortstandaarden van gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis een periode van functioneren genoemd van minimaal 2 á 3 groeiseizoenen. In dat kader is gekozen om het aanwezige groen in de S1-zone zoveel mogelijk te behouden. De open stukken die mogelijk vallen in de te handhaven groenzone door de noodzakelijke groenverwijdering aan de randen worden aangeplant met vergelijkbare opgaande begroeiing. Daarnaast zal er aanplant plaatsvinden nabij de vleermuistoren en de -kelder. Aangaande de inpassing is gekozen voor bomen en beplanting van redelijk formaat. Dit om het een aaneengesloten karakter te behouden aan de randen van de te behouden groenzone, die parallel gelegen is aan de huidig aanwezige vliegroute. Om het donkere karakter te behouden zal volgens de opdrachtgever de verlichting binnen de S1-zone niet toenemen ten opzichte van huidig. In de huidige situatie is de Greenport Bikeway voorzien van faunavriendelijke verlichting. Het fietspad wordt verlegd, maar de verlichting blijft in de nieuwe situatie tevens faunavriendelijke verlichting. Overige verlichting zal niet uitstralen op de S1-zone, maar met geschikte armaturen gericht worden op de industriepercelen en de railterminal.

Met betrekking tot het verwijderen van de huidige beplanting heeft het de voorkeur dat dit gedaan wordt in een periode waarin vleermuizen niet actief zijn (winterperiode). Indien wegens bepaalde essentiële aspecten dit niet mogelijk blijkt te zijn, wordt de aanplant voor verwijdering van de huidig aanwezige vliegroute gerealiseerd. Een andere mogelijkheid is om de werkzaamheden gefaseerd in tijd en ruimte uit te voeren in overleg met een ter zake kundige. Daarnaast wordt rekening gehouden

met het broedseizoen voor vogels (circa 1 maart- half augustus). Voor de winterperiode wordt door- gaans de periode van december t/m februari gehanteerd. Een ecologische planning is weergegeven in tabel XIII.

Tabel XIII. Ecologische planning werkzaamheden t.a.v. gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis (vliegroue)

werkzaamheden	1 ^o jaar											
	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Stap 1: inrichten nieuwe vliegroue gewone dwerg- vleermuis en gewone groot- oorvleermuis voorafgaand aan verwijdering huidige vliegroue, tevens nabij alternatieve verblijfplaatsen												
Stap 2: verwijderen huidige vliegroue, mits geen alterna- tieve vliegroue is aangeplant												
Gevoelige periode gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis (vliegroue)												
Gevoelige periode algemene broedvogels												
	minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren											
	werkzaamheden zijn mogelijk, afhankelijk van de loop van het seizoen en de weersomstandigheden											
	ongunstigste periode om werkzaamheden uit te voeren											

werkzaamheden	2 ^o jaar											
	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Stap 1: inrichten nieuwe vliegroue gewone dwerg- vleermuis en gewone groot- oorvleermuis voorafgaand aan verwijdering huidige vliegroue												
Stap 2: verwijderen huidige vliegroue, mits geen alterna- tieve vliegroue is aangeplant												
Gevoelige periode gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis (vliegroue)												
Gevoelige periode algemene broedvogels												
	minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren											
	werkzaamheden zijn mogelijk, afhankelijk van de loop van het seizoen en de weersomstandigheden											
	ongunstigste periode om werkzaamheden uit te voeren											

8.5.3 Doel en effectiviteit maatregel

Mitigerende maatregelen zullen getroffen worden waardoor er een kwalitatief alternatief geboden zal worden voor de aanwezige vliegroue. Dit om er zorg voor te dragen dat de vleermuizen niet bena- deeld worden met betrekking tot de vliegroue als onderdeel van het functioneel leefgebied. Indien hieraan voldoende tijd en zorg besteed wordt en gewerkt zal worden conform opgestelde maatrege- len, voorwaarden en planning, zal het aangeboden alternatief naar verwachting naar behoren gaan functioneren. Aangezien het functioneel leefgebied verbonden is met de verblijfslocatie, waartoe de plannen tevens betrekking hebben, is de effectiviteit mede afhankelijk van de maatregelen omtrent de verblijfsfunctie (zie 8.4 van onderhavige rapportage).

8.6 Kamsalamander (voortplantingswater)

8.6.1 Te nemen maatregelen

In het kader van de reeds besproken ontwikkelingen op Trade Port Noord zal de Noordersloot worden verlegd. Gezien de Noordersloot verlegd wordt is het noodzakelijk dat onderstaande maatregelen worden uitgevoerd, zodat de kamsalamander niet nadelig wordt beïnvloed door de geplande werkzaamheden. Onderstaande maatregelen zullen getroffen worden:

- de aanwezige vastgestelde voortplantingsplaats ter hoogte van de Greenportlane wordt (grotendeels) gehandhaafd en ontzien;
- minimaal dezelfde lengte/oppervlak aan voortplantingswater van gelijke kwaliteit aanleggen als verloren gaat bij de werkzaamheden;
- het nieuwe tracé zal bereikbaar zijn vanuit de huidige overwinteringsplaatsen. Daar waar nodig zullen geleidende structuren als ruigte stroken, hagen of houtwallen aangelegd worden;
- demping vindt plaats in de winterperiode (oktober t/m januari) met temperaturen > 0 °C. Het overwinteringshabitat zal worden ontzien;
- Ten behoeve van de onverhoopt aanwezige kamsalamanders in de te dempen delen van de watergang geldt:
 - Indien mogelijk, zal benedenstrooms het nieuwe gegraven deel worden aangesloten en wordt het te dempen deel afgesloten middels het plaatsen van twee dammen;
 - Het water in het te dempen deel wordt, indien het waterpeil te hoog is, verlaagd tot 30 à 40 centimeter;
 - Vervolgens worden de aanwezige amfibieën afgevangen middels schepnetten/fuiken. De afgevangen soorten worden direct zorgvuldig onder het te handhaven deel onder de Greenportlane geplaatst;
 - Na het afvangen wordt het waterpeil verlaagd tot de modderbodem resteert;
 - De in de watergang resterende laag wordt uit de watergang geschept en dun uitgespreid op het land en direct gecontroleerd op nog aanwezige exemplaren van de kamsalamander en andere soorten;
 - De voorbereiding, de planning en de afstemming tussen betrokken partijen zal zeer zorgvuldig en goed worden uitgevoerd en opgesteld, zodat tijdens de uitvoering alles in één flow verloopt om verstoring op de soorten zoveel mogelijk te voorkomen;
 - Het dempen zelf zal, indien mogelijk, in de richting van het open water plaatsvinden.

In de nieuwe situatie zal de Noordersloot vanaf de Greenportlane naar het zuidoosten toe, enkele meters in noordelijke richting verlegd worden. De Noordersloot komt daar op het huidige tracé van de Greenport Bikeway te liggen. Dit is benodigd voor de realisatie van een extra spoor. De Noordersloot onder de Greenportlane en overig deel richting Horst wordt ontzien. De lengte van de Noordersloot blijft minimaal gelijk aan de huidige situatie. Daarnaast blijft de Noordersloot de functie als zaksloot behouden en zal gelegen zijn binnen het land/winterhabitat van de kamsalamander. In de nieuwe situatie zal de Noordersloot voorzien worden van een glooiende oeverzone aan de noordzijde.

Het voortplantingshabitat zal daarnaast binnen de projectlocatie verbeterd worden omdat de lokale populatie kwetsbaar is en de instandhouding sterk onder druk staat.

Het voortplantingshabitat zal verbeterd worden door:

- aanleg van poelen in de groene S1-zone die optimaal kunnen dienen als voortplantingsplaats;
- de poelen zullen buiten de periode dat er voortplanting plaatsvindt tijdelijk droog vallen, zodat predatoren zoals vissen, zoals zonnebaars, zullen sterven, hetgeen gunstig is voor reproductie in de jaren na drooglegging. Het tijdelijk droogvallen zal incidenteel gebeuren, zeker niet jaarlijks;
- aanleg van een nieuwe waterloop met natuurvriendelijke oeverzone, waarbij diverse dieptes gecreëerd worden door het toepassen van 'kleidammetjes' op de waterbodem met diverse hoogtes (tussen minimaal 50 en maximaal 150 cm). Hierdoor creëer je waterbuffering met diverse dieptes.

De nieuwe wateren zijn bereikbaar voor de kamsalamander vanuit de overwinteringsplaatsen. De nieuwe wateren (poelen) zullen:

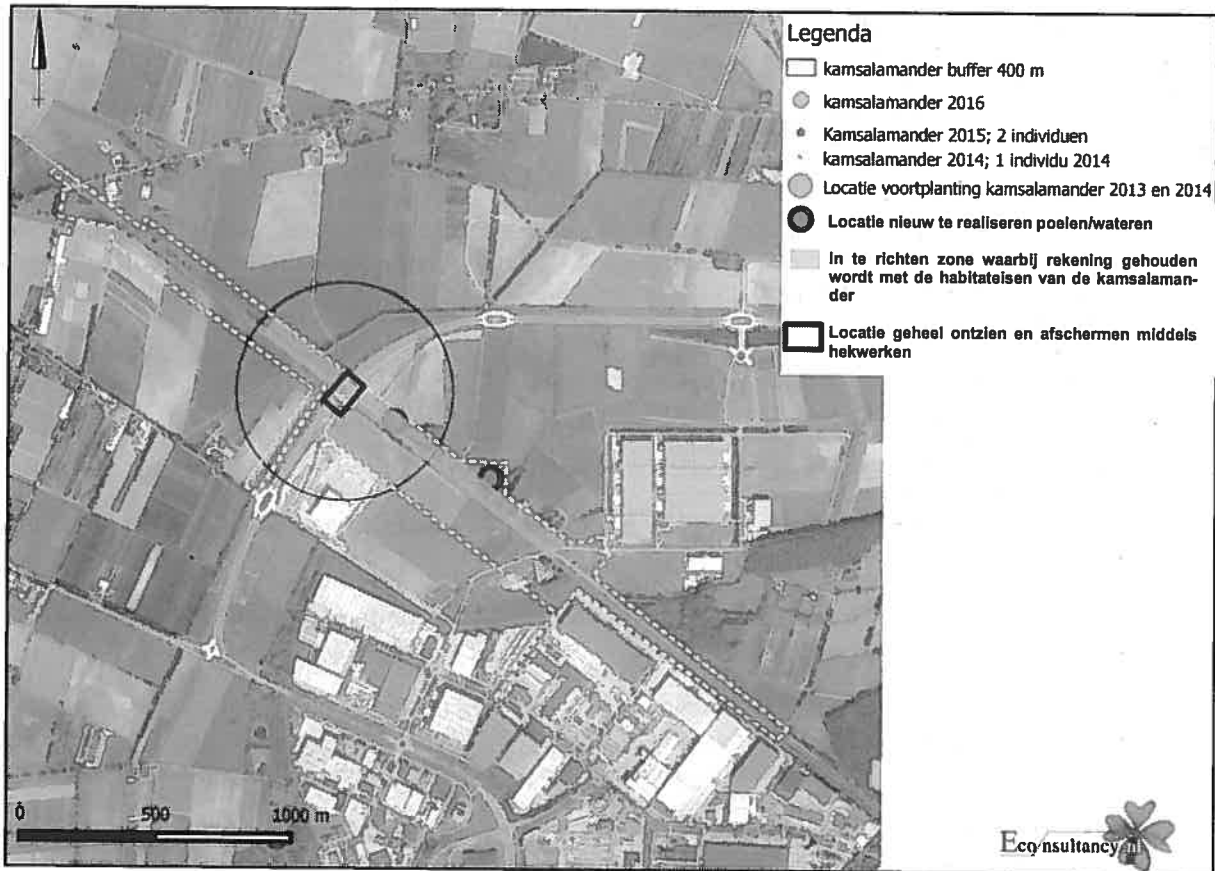
- een wateroppervlakte van 400-1000 m² hebben;
- een glooiende oever hebben;
- een waterdiepte hebben van 50 – 150 centimeter, de diepere delen zullen dan ook in strenge winters niet bevroren;
- zowel zon beschenen delen hebben als beschaduwde delen;
- een goed ontwikkelde vegetatie hebben, vooral onder water en een open water gedeelte;
- een pH hebben boven de 5,5;
- vrij zijn van (roof)vissen;
- binnen de 400 meter binnen geschikt landhabitat gelegen zijn;
- geen barrières (wegen, akkerpercelen e.d.) hebben tussen het landhabitat en het waterhabitat en verbonden zijn met geleidende structuren als ruigtestroken, houtwallen, struweel of hagen;
- onderdeel uitmaken van een groep van meerdere voortplantingswateren bijeen op een onderlinge afstand van maximaal 300 à 400 meter.

Alle boven genoemde maatregelen uitvoeren onder begeleiding van een ter zake kundige.

Als de activiteiten niet uitgesteld kunnen worden tot buiten de kwetsbare periode (voortplantingsperiode (bij water) of overwinteringsperiode (bij landhabitat)) zal voorafgaand aan de activiteiten het projectgebied ontoegankelijk gemaakt worden voor kamsalamanders. Er kan worden voorkomen dat kamsalamanders de werklocatie gaan bevolken door het gebied waar de werkzaamheden plaats gaan vinden uit te rasteren. Dit kan bijvoorbeeld door het plaatsen van schermen van stevig plastic of worteldoek van 50 centimeter hoog en minimaal 10 centimeter ingegraven in de grond. De voorzieningen die getroffen worden om het gebied ontoegankelijk te maken, zullen zodanig geplaatst en beheerd worden dat ze hun functie ten allen tijden kunnen vervullen. Dit zal regelmatig gecontroleerd worden op kieren en op overhangende vegetatie. Tevens wordt gelet op adequate voorzieningen bij toegangswegen voor bouwverkeer. Als kamsalamanders aanwezig zijn, zullen deze weggevangen worden en vervolgens direct verplaatst naar geschikt habitat in de directe omgeving, maar buiten de invloedssfeer van de activiteiten. Het ontoegankelijk maken van een projectgebied en het vervolgens vangen en verplaatsen van exemplaren van kamsalamanders naar nieuw gebied, is een arbeidsintensieve maatregel. Rekening houden met de kwetsbare perioden bij de werkzaamheden is een effectievere maatregel en daardoor wordt er van uitgegaan dat de projectplanning hierop aangepast zal worden indien benodigd.

8.6.2 Locatie en tijdstip maatregelen

In tabel XIV is de ecologische planning weergegeven met betrekking tot de maatregelen die getroffen worden om het negatief effect op de voortplantingsfunctie van kamsalamander zoveel mogelijk of zelfs geheel te voorkomen. In figuur 38 zijn de locaties visueel weergegeven.

Figuur 38. Locatie binnen de S1-zone waar het landhabitat extra aantrekkelijk wordt gemaakt voor de kamsalamander.

Tabel XIV. Ecologische planning werkzaamheden t.a.v. voortplantingswater kamsalamander

werkzaamheden	1 ^o Jaar												
	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	
Stap 1: realiseren nieuw voortplantingshabitat met inachtneming Flora- en faunawet				rekening houden met een mogelijk aanwezig broedgeval									
Stap 2: afdammen gedeelte te dempen waterloop en waterpeil verlagen tot 30-40 cm en aansluiten nieuw tracé													
Stap 3: indien werkzaamheden meerdere dagen zijn tevens plaatsing van amfibieënscherm van dam tot dam aan beide zijdes van de te dempen waterloop													
Stap 4: afvangen amfibieën middels schepnetten													
Stap 5: resterende laag uit watergang scheppen en controleren op amfibieën en verplaatsen													
Stap 6: dempen voortplantingswater in richting van open water, mits watertemperatuur > 10 graden Celsius													
Gevoelige periode kamsalamander (voortplantingswater)													
Gevoelige periode algemene broedvogels													
minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren													
werkzaamheden zijn mogelijk, afhankelijk van de loop van het seizoen en de weersomstandigheden													
ongunstigste periode om werkzaamheden uit te voeren													

Vervolg Tabel XIV. Ecologische planning werkzaamheden t.a.v. voortplantingswater kamsalamander

werkzaamheden	2 ^e jaar											
	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Stap 6: dempen in richting van open water, mits watertemperatuur > 0 graden Celsius												
Gevoelige periode kamsalamander (voortplantingswater)												
Gevoelige periode algemene broedvogels												
	minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren											
	werkzaamheden zijn mogelijk, afhankelijk van de loop van het seizoen en de weersomstandigheden											
	ongunstigste periode om werkzaamheden uit te voeren											

8.6.3 Doel en effectiviteit maatregel

De maatregelen beschreven in voorgaande paragraaf hebben tot doel het negatief effect op het aanwezige voortplantingshabitat zoveel mogelijk te beperken, geheel te voorkomen of zelfs te verbeteren. Daarnaast zullen aanvullende inrichtingsmaatregelen in de S1-zone zorgen dat de aanwezige populatie zich in de toekomst kan versterken en minder kwetsbaar zal worden dan in de huidige situatie. Kamsalamanders zijn plaatstrouw aan hun voortplantingswater en landhabitat, waardoor door het behoud van de voortplantingslocatie onder de Greenportlane, het zoveel mogelijk handhaven van het groen in de S1-zone en door het treffen van de aanvullende inrichtingsmaatregelen de kamsalamander zijn weg naar het oude en nieuwe voortplantingswater zal vinden. De verwachting is dat de mitigerende maatregelen de te verwachten verstoringen kunnen ondervangen waardoor de populatie kamsalamanders duurzaam kan blijven voortbestaan.

8.7 Kamsalamander (landhabitat)

8.7.1 Te nemen maatregelen

Bij het (deels) dempen van de Noordersloot zullen de werkzaamheden ook effecten kunnen hebben op de randen van de Noordersloot die plaatselijk voldoen als winterhabitat voor de kamsalamander, met name ter hoogte van het viaduct van de Greenportlane waar boomstronken neergelegd zijn en struweel is aangeplant. Daarnaast zullen bij de werkzaamheden in de aanwezige (voormalige) siertuinen eveneens verstoringen op kunnen treden voor de kamsalamanders die gebruik maken van het daar geschikte landhabitat.

Om te voorkomen dat de functionaliteit voor in overwinterplaatsen afneemt zullen hiervoor onderstaande maatregelen getroffen worden:

- Ontzien van de delen onder de Greenportlane (voortplantingslocatie en winterhabitat);
- Het groen van de (voormalige) siertuinen zoveel mogelijk behouden;
- Het opwaarderen van een bestaand landhabitat in de S1-zone;
 - plekken aan te bieden realiseren waar overwinterd kan worden: steenhopen, boomstronken en dergelijke;
 - graslanden kruidenrijker en diverser van samenstelling en structuur laten worden, ter verhoging van het voedselaanbod;
 - hakhoutbeheer van bomen introduceren ter verhoging van het aantal overwinteringsplekken.
- Het maken van een nieuw landhabitat in de S1-zone;
- De kwaliteit van het nieuwe landhabitat zal minimaal van gelijke kwaliteit zijn als het verwijderde;
- Dit nieuwe landhabitat zal functioneren voordat het te verwijderen landhabitat daadwerkelijk verwijderd wordt;
- Het nieuwe landhabitat zal bereikbaar zijn voor de kamsalamander, dit betekent dat vanuit de nieuwe overwinteringsplaatsen geleidende structuren als ruigte stroken, hagen of houtwallen naar het (nieuwe) voortplantingswater aanwezig zullen zijn;
- Er mogen geen barrières ontstaan tussen het nieuwe landhabitat en het (nieuwe) voortplantingswater zoals wegen, akkers en ander open landschap;
- Alle boven genoemde maatregelen uitvoeren onder begeleiding van een ter zake kundige.

In de praktische zin heeft de kamsalamander een vorstvrije, vochtige plek nodig om te overwinteren, hiertoe is gebiedsinrichting met variatie noodzakelijk. Het gaat hierbij om de aanwezigheid van bos, struweel en ruig grasland met daartussen elementen als losse grond, bladhopen, takkenhopen, boomstronken en wortelkluiten.

8.7.2 Locatie en tijdstip maatregelen

Het nieuwe landhabitat wordt binnen de S1-zone binnen, zowel binnen maar ook buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, gerealiseerd. Het op te waarderen en nieuwe landhabitat bevindt zich op niet meer dan 100 meter van het te behouden en de nieuwe voortplantingswateren, waarbij een maximale afstand van 300 tot 400 meter is genoemd in de soortenstandaard. In figuur 39 is de zone waarbij extra maatregelen voor de kamsalamander getroffen zullen worden weergegeven. Deze vallen binnen de 0-400 meter vanaf de te behouden voortplantingslocatie, alsmede de nieuwe aan te leggen poelen/wateren. Kamsalamanders zijn plaatstrouw aan hun overwinterplaats en daarom wordt om daar waar mogelijk (delen van) het huidige landhabitat te behouden.

De uitvoering van de werkzaamheden aan het huidige landhabitat zal gebeuren in de periode dat de (meeste) kamsalamanders zich in het water bevinden. Dit is gedurende de voortplantingsperiode, van april tot en met juli (tabel XVI). Gezien de minst ongunstige periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden aan het landhabitat gelijk vallen met de periode waarin broedvogels gebruik maken van de opgaande begroeiing is het raadzaam om maatregelen te treffen om te voorkomen dat (grote)

aantallen kamsalamanders gebruik gaan maken van de locaties waar werkzaamheden gaan worden uitgevoerd. Hierbij valt te denken aan het verwijderen van bladeren, stronken en losliggend puin en het kort houden van vegetaties waar kamsalamander geregeld onder aangetroffen worden. Deze kunnen verplaatst worden naar buiten de invloedssfeer van de maatregelen, maar wel binnen de 400 meter vanaf de voortplantingsplaats onder de Greenportlane. Een andere optie is om buiten broedseizoen nestgelegenheden van algemene broedvogels te verwijderen zonder bodemverstoring te veroorzaken. Voor een goede uitvoering zal een deskundige op het gebied van kamsalamanders en broedvogels geraadpleegd worden.

Gezien kamsalamanders binding hebben met zowel het voortplantingswater als het landhabitat heeft het de aanbeveling om de werkzaamheden op beide locaties met minimaal één jaar tussen beide uit te voeren. Vandaar in tabel XVI als kop 2e jaar in ingevuld.

Figuur 39. Locatie binnen de S1-zone waar het landhabitat extra aantrekkelijk zal worden gemaakt voor de kamsalamander.

Tabel XVI. Ecologische planning werkzaamheden t.a.v. landhabitat kamsalamander

werkzaamheden	2 ^e jaar											
	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Stap 1: realisatie landhabitat nabij te handhaven voortplantingslocatie en de nieuw aan te leggen wateren ←												
Stap 2: indien benodigd het huidig aanwezig landhabitat ongeschikt maken voor broedvogels, waarbij bodem verstoring wordt voorkomen												
Stap 2: verwijderen, verstoren, ongeschikt maken huidig aanwezig landhabitat				rekening houden met een mogelijk aanwezig broedgeval								
Gevoelige periode kamsalamander (landhabitat)												
Gevoelige periode algemene broedvogels												
	minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren											
	werkzaamheden zijn mogelijk, afhankelijk van de loop van het seizoen en de weersomstandigheden											
	ongunstigste periode om werkzaamheden uit te voeren											

8.7.3 Doel en effectiviteit maatregel

De maatregelen hebben tot doel zoveel mogelijk huidig aanwezig landhabitat te behouden en te ontzien. Het habitat dat verloren zal gaan bij de werkzaamheden wordt gemitigeerd en zodoende worden de gevolgen voor de lokale populatie tot een minimum beperkt. De maatregelen worden met zorg uitgevoerd en er wordt landhabitat aangelegd en geoptimaliseerd, waardoor exemplaren welke nog nooit overwinterd hebben en zodoende geen binding hebben met de huidige landhabitat, zonder moeite gebruik kunnen gaan maken van het nieuw ingericht landhabitat.

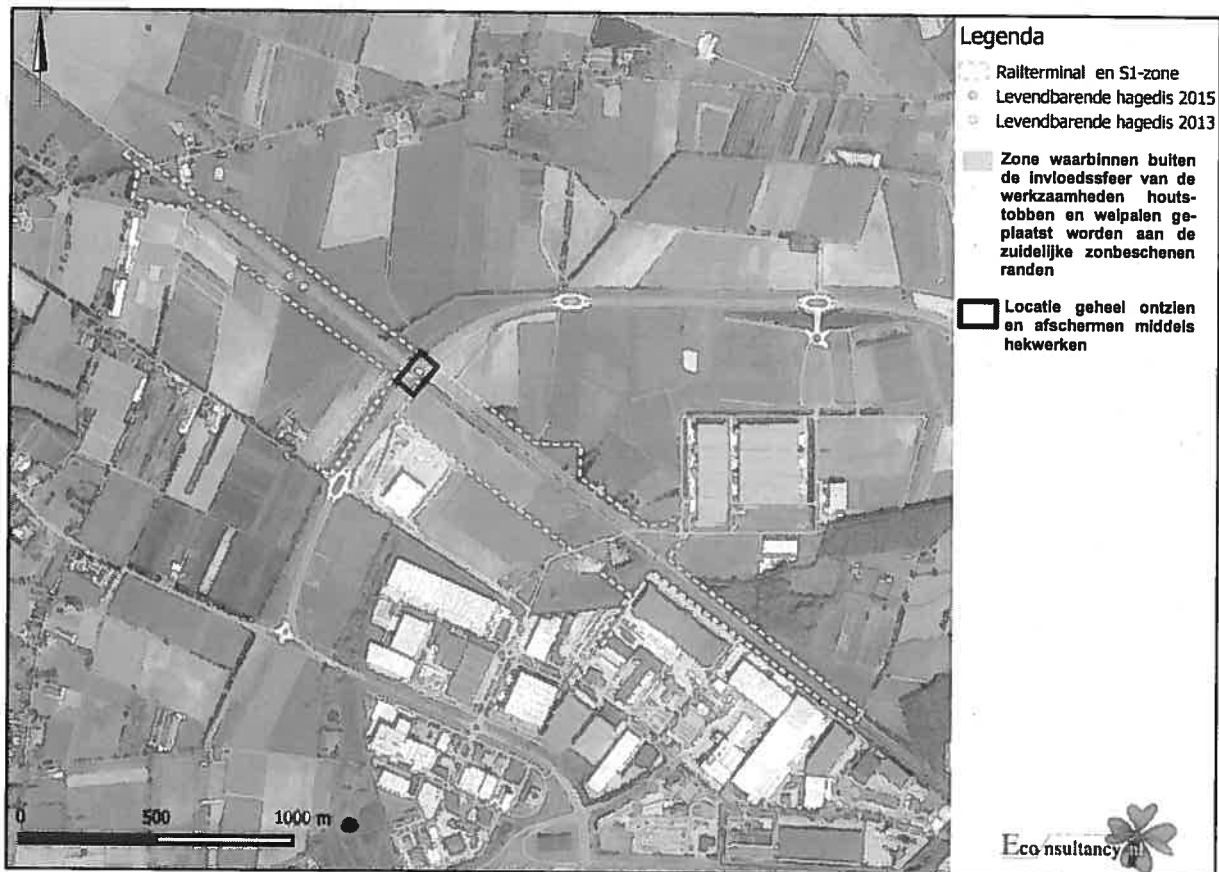
8.8 Levendbarende hagedis

8.8.1 Te nemen maatregelen

De levendbarende hagedis is slechts in zeer beperkte aantallen waargenomen binnen de projectlocatie, maximaal 3 individuen in 2013 en 1 individu in 2015. De realisatie van de railterminal zal niet zorgen voor afname van het leefgebied van de levendbarende hagedis. Om verstoring tijdens de werkzaamheden te voorkomen zullen de geschikte schuilplaatsen van levendbarende hagedis die door de werkzaamheden verstoord zullen worden, worden verwijderd buiten de gevoelige periode van de levendbarende hagedis. De schuillocaties onder de Greenportlane blijven gehandhaafd. Indien mogelijk zullen de te verwijderen schuilmogelijkheden verplaatst worden naar een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Daarnaast zullen in de S1-zone waar geen werkzaamheden plaatsvinden aan de zuidelijke randen houtstobben worden neergelegd en worden een paar weipalen in de grond geplaatst. In de toekomstige situatie, na uitvoering van de werkzaamheden, kan de levendbarende hagedis blijven migreren langs het spoor.

8.8.2 Locatie en tijdstip maatregelen

Om de schuilmogelijkheden voor levendbarende hagedis te verwijderen zal rekening gehouden worden met de gevoelige perioden van deze soort. In tabel XVII zijn te nemen maatregelen en stappen weergegeven in de tijd.

Figuur 40. Locatie binnen de S1-zone waar het landhabitat extra aantrekkelijk wordt gemaakt voor de kamsalamander.

Tabel XVII. Ecologische planning werkzaamheden t.a.v. levendbarende hagedis

werkzaamheden	1 ^o jaar- 2 ^o jaar	2 ^o jaar										
	okt- jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Stap 1: enkel vegetatie verwijderen en nestgelegenheden verwijderen												
Stap 2: plaatsen houtstobben en weipalen zuidelijke zonbeschenen randzone binnen de S1-zone												
Stap 3: verwijderen schuilgelegenheid van levendbarende hagedis als houtstapels, boomstronken etc. binnen werkgebied en indien mogelijk verplaatsen naar buiten de invloedssfeer				rekening houden met een mogelijk aanwezig broedgeval								
Stap 4: activiteiten die ook bodem beïnvloeden												
Gevoelige periode levendbarende hagedis bij jaarronde aanwezigheid												
Gevoelige periode algemene broedvogels												
minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren												
werkzaamheden zijn mogelijk, afhankelijk van de loop van het seizoen en de weersomstandigheden												
ongunstigste periode om werkzaamheden uit te voeren												

8.8.3 Doel en effectiviteit maatregel

De maatregelen hebben tot doel de verstoring op de levendbarende hagedis tot een minimum beperken of geheel te voorkomen. De maatregelen worden met zorg uitgevoerd en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden wordt schuilgelegenheid gerealiseerd. De te realiseren schuilgelegenheid kan in de toekomstige situatie aanwezig blijven, waardoor het leefgebied geoptimaliseerd wordt ten opzichte van huidig.

8.9 Eekhoorn

8.9.1 Te nemen maatregelen

Door de kap van bomen verspreidt over de hele projectlocatie zullen nesten verdwijnen en het functioneel leefgebied kan afnemen.

De maatregelen ten behoeve van eekhoorn betreffen de volgende maatregelen:

- Ten aanzien van het functioneel leefgebied zullen zo veel mogelijk bomen en groene structuren (voedselaanbod en verspreiding) behouden blijven in de S1-zone waar de eekhoorn is waargenomen, waaronder de walnootbomen aan de Heierhoevenweg 24;
- Kap uitvoeren in de periode van half september – november en werken conform een goedgekeurde gedragscode;
- Alle boven genoemde maatregelen uitvoeren onder begeleiding van een ter zake kundige.

8.9.2 Locatie en tijdstip maatregelen

De locaties waartoe de maatregelen betrekking hebben zijn alle te kappen bomen binnen de projectlocatie. Het tijdstip waarop de werkzaamheden uitgevoerd zullen worden, is afhankelijk van de levenscyclus van eekhoorn. De voortplantingsperiode is tussen begin december tot februari en van mei tot juni. Het vrouwtje is 5-6 weken drachtig. De jongen verlaten het nest na ongeveer 2 maanden en zijn enkele weken daarna eveneens zelfstandig. De kap van bomen kan voor deze soort het best geschieden in oktober, afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden. Indien de bomen in een andere periode worden gekapt bestaat de kans dat winter- of kraamnesten vernietigd worden, waardoor de dieren worden verjaagd. De dieren moeten dan in korte tijd nieuwe 'dikke' nesten maken, waardoor de kans groot is dat ze uit tijdnood (en het gebrek aan geschikt nestmateriaal) niet overleven.

Tabel XVIII. Ecologische planning werkzaamheden t.a.v. eekhoorn

werkzaamheden	1 ^o jaar											
	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Stap 1: kap bomen												
Gevoelige periode eekhoorn												
Gevoelige periode algemene broedvogels												
	minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren											
	werkzaamheden zijn mogelijk, afhankelijk van de loop van het seizoen en de weersomstandigheden											
	ongunstigste periode om werkzaamheden uit te voeren											

8.9.3 Doel en effectiviteit maatregel

Door het treffen van de maatregelen zal de gunstige staat van instandhouding van eekhoorn lokaal niveau niet in het geding komen. Het aantal nestlocaties met daarmee het samenhangend functioneel leefgebied blijft op lokaal niveau gegarandeerd.

Ministerie van Economische Zaken
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Advisering
Natuurwetgeving
St. Jacobsstraat 200
Postbus 20021
3501 LA UTRECHT

VESTIGING
Boxmeer
POST/BEZOEKADRES
Rapenstraat 2
PC/PLAATS
5831 GJ Boxmeer
TELEFOON
(0485) 58 18 18
FAX
(0485) 58 18 10
E-MAIL
boxmeer@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

Boxmeer, 21 oktober 2016

Betreft: **Verzoek aanvullingen vragen**
Aanvraagnummer: **FF/75C/2016/0342**
Uw kenmerk: **2016-0342**
Project: **'Realisatie Railterminal en S1-zone'**

Geachte mevrouw Vesseur,

Op 13 oktober 2016 heeft u ons aanvullende vragen verzonden met betrekking tot de ontheffingsaanvraag inzake het project Realisatie Railterminal, Spoorse Aanpassingen en S1-zone. U verzocht om nadere aanvulling, beantwoording van de vragen, binnen veertien dagen om zo de aanvraag inhoudelijk te kunnen beoordelen.

Naar aanleiding van uw verzoek kan ik u als volgt beantwoorden, gemakshalve wordt dezelfde nummering gehanteerd als die in uw schrijven van 13 oktober 2016;

Beantwoording aanvullende vragen FF/75C/2016/0342 Realisatie Railterminal en S1-zone		
Nr.	Vraag	Antwoord
Algemeen		
1.	Kunt u de locaties van de geplande werkzaamheden (zie lijstje bij vraag 2) binnen deze ontheffingsaanvraag overzichtelijk weergeven op een overzichtskaartje van het plangebied van deze ontheffingsaanvraag. Zodat eenvoudig duidelijk wordt welke werkzaamheden van invloed zijn op het leefgebied van de verschillende soorten uit de aanvraag.	<p>Bijgevoegd (zie bijlage 1) is het inrichtingsontwerp van de S1-zone met daarop weergegeven de beoogde werkzaamheden en de planning van de beoogde werkzaamheden. Op de overzichtstekening zijn tevens de beoogde te nemen mitigerende maatregelen weergegeven.</p> <p>De groeiplaatsen van rapunzelklokje wordt ontzien.</p> <p>De schuur waarin de nesten van huismus aanwezig zijn wordt na verlening ontheffing gesloopt in de minst kwetsbare periode en na aanplant van groen. De alternatieve nestplaatsen zijn op de gerealiseerde vleermuilstoren ruimschoots van tevoren opgehangen, namelijk in april 2016. De aanplant rondom de toren zal aankomende winter plaatsvinden, vanaf november 2016.</p> <p>De verblijfplaats van gewone grootvleermuis wordt na verlening ontheffing in de minst kwetsbare periode gesloopt/ongeschikt gemaakt. De alternatieve verblijfplaats is gerealiseerd in de vorm van een vleermuilstoren met aan de buitenzijde 4 vleermuiskasten. De toren is gerealiseerd in april 2016 om ruimschoots aan de gewenningsperiode te voldoen. Daarnaast is rond de toren in april een oppervlaktewater geschikt voor tevens amfibieën aangelegd om het foerageeraanbod te optimaliseren. Daarnaast zal aankomende winterperiode aanplant rondom de toren plaatsvinden voor beschutting en foerageermogelijkheden.</p> <p>De vliegroute van gewone grootvleermuis en gewone dwergvleermuis blijft</p>

		<p>functioneel. Dit doordat de aanplant gerealiseerd wordt voorafgaand aan de kap en de te kappen bomen tussen november 2016-maart 2017 gepland staat. Dit betekent dat de aanplant gerealiseerd is voordat het vliegseizoen weer begint (vanaf 1 maart). Om de vliegroute functioneel te behouden zal de aanplant, die benodigd is om gaten door de kap te herstellen, al voldoende hoogte en omvang hebben. Dit zodat de kronen een aaneengesloten bomenrij zullen vormen.</p> <p>Voor de kamsalamander is reeds een nieuw voortplantingswater aangelegd. Dit doordat de Noordersloot voor een deel verlegd wordt, maar een groot deel blijft gehandhaafd en de locatie waar de kamsalamander ieder jaar wordt aangetroffen (onder het viaduct Greenportlane) wordt ontzien. Het reeds extra aangelegde voortplantingswater betreft het water rondom de vleermuistoren. Daarnaast worden er nog meer poelen in de toekomst gerealiseerd, tevens in de centrale dassenzone, en wordt waterloop de Groene beek aangelegd. Daarnaast liggen er reeds enkele maanden een stapel houtstobben langs de Greenportlane, nabij het viaduct. Deze blijft liggen. Deze wordt zoals in de bijlage 1 vernoemd in oktober 2016 uitgebreid dmv bijplaatsen van stobben, stammen en stenen. Deze zone valt buiten het werkgebied. Dit om het landhabitat optimaal functionerend te houden, ook tijdens de werkzaamheden.</p> <p>De levendbarende hagedis is slechts in kleine aantallen aangetroffen. De laatste bekende waarnemingen betreffen drie individuen in 2013 langs het groene strook gedeelte aan de noordzijde van het spoortrace. In 2015 is door Fauconsult tijdens de monitoring van de Greenportlane één individu onder het viaduct van de Greenportlane aangetroffen. In 2014 zijn geen waarnemingen gedaan tijdens onderzoeken. De zone onder het viaduct wordt ontzien, evenals de locatie van de waarnemingen uit 2013. Op dit deel van het tracé vinden namelijk geen werkzaamheden plaats ten noorden van het spoor. Daarnaast lift de levendbarende hagedis mee in de maatregelen als groenaanplant en plaatsing houtstobben etc. voor de overige soorten.</p> <p>Eekhoornnesten zijn aangetroffen. De soort maakt altijd meerdere nesten. De kap zal gefaseerd plaatsvinden, waardoor de eekhoorn tijd krijgt om oude nesten te blijven gebruiken en nieuwe nesten te bouwen. Daarnaast vindt er nieuwe aanplant plaats.</p>
2.	<p>Kunt u de planning van de verschillende werkzaamheden aangeven:</p> <ol style="list-style-type: none"> Wanneer wordt de bebouwing in het plangebied gesloopt? Wanneer wordt het nieuwe tracé Noordersloot gerealiseerd? Wanneer wordt het oude deel gedempt? Wanneer wordt het fietspad verlegd? Wanneer worden niet permanent waterhoudende greppels en sloten gedempt? Wanneer wordt een deel van het aanwezige groen verwijderd? Wanneer vinden de werkzaamheden aan het spoor plaats? Wanneer wordt de bedrijfsbebouwing en de railterminal gerealiseerd? Wanneer worden de mitigerende maatregelen voor de soorten uit de S1 zone gerealiseerd? 	<p>Verwezen wordt naar het bijgevoegde inrichtingsontwerp (bijlage 1). Ter toelichting wordt het volgende opgemerkt.</p> <ol style="list-style-type: none"> In het plangebied is uitsluitend nog de bebouwing van de boerderij met aanliggende en vrij liggende schuur gelegen, zijnde Helerhoevenweg nr. 24. De losstaande schuur (huismus) wordt beoogd te slopen na ontvangst van de ontheffing en na aanplant van het beoogde groen (sloop voor maart 2017). De huismuskasten zijn reeds gerealiseerd op de gerealiseerde vleermuistoren. De boerderij met aanliggende schuur zal gesloopt worden na verkrijgen ontheffing en in de minst kwetsbare periode. Dit zal naar verwachting in september-oktober 2017 zijn. Uiteraard wordt ecologisch verantwoord gesloopt met ongeschikt maken en controlerondes. De vleermuistoren wordt gemonitord door een ecooloog en de te realiseren vleermuiskelder in februari-maart 2017 zal tevens gemonitord worden. Inmiddels zijn ook voor zover mogelijk al de beoogde grondwallen (manchetten) gerealiseerd - rondom het zogeheten Klaver 4 (4A en 4 B/C). De manchetten hebben een hoogte van circa 6 meter en daardoor een afschermende werking van de beoogde bedrijven op de natuur. De manchetten zijn nog niet gerealiseerd ter plaatse van de beoogde vleermuiskelder omdat hiervoor nog geen omgevingsvergunning is ontvangen. De omgevingsvergunning zal worden aangevraagd zodra de F&F-ontheffing is verkregen. Realisatie is dan beoogd februari/maart 2017. Het nieuwe tracé van de Noordersloot wordt gerealiseerd tezamen met de werkzaamheden aan het spoor door de aannemer van ProRail. Deze werkzaamheden zijn gepland medio 2018 tot begin 2019. Vooruitlopend daarop zal de huidige Noordersloot geleidelijk afgedamd worden zodat het leefgebied van de kamsalamander verplaatst wordt tot voorbij het viaduct van de Greenportlane. De zone onder het viaduct en de Noordersloot ten noordwesten van het viaduct blijft gehandhaafd in zijn functie als zaksloot. De huidige Noordersloot zal aansluitend "droog" worden gehouden en vormt dan met het nieuwe tracé van de Noordersloot het werkterrein zijn van de aannemer van ProRail. Het scherm voor de

VESTIGING
Boxmeer
 POST/BEZOEKADRES
Rapenstraat 2
 PC/PLAATS
5831 GJ Boxmeer
 TELEFOON
(0485) 58 18 18
 FAX
(0485) 58 18 10
 E-MAIL
**boxmeer@
 econsultancy.nl**
 INTERNET
econsultancy.nl

BABODANK SWALMEN
15 03 93 997
 VESTIGING
**Boxmeer
 Doetinchem
 Swalmen**
 WVK NUMMER
130 382 86
 BTW NUMMER
NL8050 75 197B01

		<p>kamsalamander zal gedurende de hele periode van werkzaamheden gehandhaafd blijven. Inmiddels is het habitat van de kamsalamander conform het inrichtingsontwerp verder geoptimaliseerd met een poel, diverse houtstobben, stenen etc. Medio januari 2017 zal vervolgens, langs het deel van de Noordersloot wat verlegt wordt, een scherm met dammen geplaatst worden om de kamsalamanders te kunnen afvangen bij de eventuele aankomende voorjaarstrek. De individuen zullen in de te handhaven, niet te verleggen delen, van de Noordersloot uitgezet worden.</p> <p>d) Het nieuwe tracé van het fietspad, de GreenportBikeway zal gefaseerd worden gerealiseerd. Nu ter plaatse waar geen bestaand groen aanwezig is, maar wel onder ecologische begeleiding (verwijdering van enkele stobben (vm kamsalamander). Daar waar groen verwijderd moet worden voor de aanleg van het fietspad wordt het groen pas verwijderd na nieuwe aanplant en buiten het broedseizoen.</p> <p>e) Binnen plangebied van Railterminal en S1-zone is enkel de Noordersloot aanwezig als zijnde zaksloot, zie punt c.</p> <p>f) De beoogde groenaanplant is dit najaar/winter voorzien. Na aanplant van het nieuwe groen zal het noodzakelijk te verwijderen groen pas worden gekapt. Het beplantingsplan van het aan te planten groen (bijlage 2) is bijgevoegd. Uit het plan blijkt de locatie, de aantallen en de soorten. Onderdeel van het plan vormen ook de inzaai-locaties. In bijlage 3 is het beplantingsplan weergegeven met gearceerd het gedeelte van het reeds aanwezige groen en in bijlage 4 de inzaai-locaties. Het aanwezige groen ter plaatste van het nieuwe tracé van de Noordersloot wordt verwijderd/gekapt nadat ontheffing is verkregen en het nieuwe groen is aangeplant.</p> <p>g) Deze werkzaamheden zijn gepland medio 2018 tot begin 2019.</p> <p>h) Deze werkzaamheden zijn gepland medio 2019 door de beoogde exploitant.</p> <p>i) Samengevat maatregelen soorten <i>Gewone grootoorvleermuis</i>; vleermuistoren (reeds gerealiseerd) en kelder (na verkrijging van de vergunning en de ontheffing). <i>Gewone dwergvleermuis</i>; nieuwe groenaanplant. <i>Huismus</i>; huismuskasten (reeds gerealiseerd) en groenaanplant, dit najaar/winter. <i>Kamsalamander</i>; landhabitat en voortplantingswater (grotendeels reeds gerealiseerd). <i>Eekhoorn</i>; gefaseerde kap en groenaanplant (dit najaar/winter) <i>Levendbarende hagedis</i>; tijdelijke verstoring is mogelijk aan de orde bij de spoorwerkzaamheden medio 2019. Eerdere vindplaatslocaties worden ontzien en leefgebied wordt voor aanvang van spoorwerkzaamheden geoptimaliseerd door aanplant en neerleggen houtstobben etc. (aankomend najaar/winter).</p>
3.	Kunt u op kaart aangeven welke huidige beplanting in de S1-zone verwijderd wordt?	<p>Het beoogde beplantingsplan (bijlage 2, 3 en 4) is bijgevoegd en tevens opgenomen in het inrichtingsontwerp van de S1-zone (bijlage 1) als bijgevoegd. Hieruit blijkt zowel het te handhaven als het nieuw te realiseren groen (gearceerd deel bijlage 3 is bestaand groen en het lichtgroene deel in bijlage 5 is te handhaven / te realiseren groen).</p> <p>Bijgevoegd is tevens een overzichtstekening met de inventarisatie van het huidige aanwezige groen (tekening kapvergunning - rode gearceerde zijn kapvergunningsplichtig). Zie bijlage 5.</p> <p>Uitsluitend ten behoeve van het nieuwe tracé van de GreenportBikeway, de Noordersloot en het tracé van de Groene Beek zal groen worden verwijderd. De hiervoor benodigde kapvergunning is inmiddels verleend onder de voorwaarde van de verkrijging van de F&F-ontheffing en de aanplant van het beoogde beplantingsplan.</p>
4.	Kunt u een inrichtingsplan van de S1 zone aanleveren, waarin u duidelijk aangeeft waar de verschillende mitigerende maatregelen voor de soorten uit deze ontheffingsaanvraag worden gerealiseerd?	Verwezen wordt naar het bijgevoegde inrichtingsontwerp (bijlage 6) van de S1-zone en de beantwoording onder vraag 1 en 2.

VESTIGING
 Boxmeer
 POST/BEZOEKADRES
 Rapenstraat 2
 PC/PLAATS
 5831 GJ Boxmeer
 TELEFOON
 (0485) 58 18 18
 FAX
 (0485) 58 18 10
 E-MAIL
 boxmeer@
 econsultancy.nl
 INTERNET
 econsultancy.nl

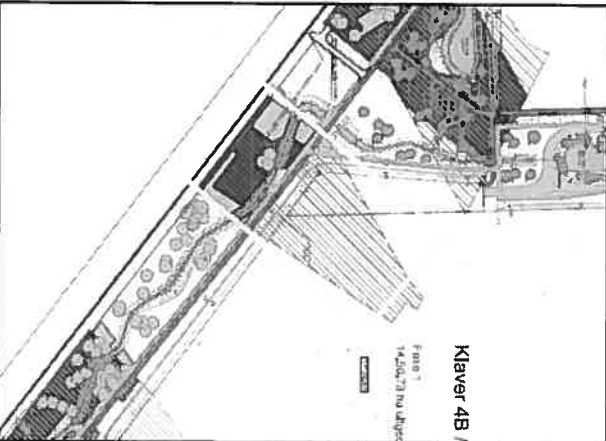

HANDBANK SWALMEN
 15 03 93 997
 VESTIGINGEN
 Boxmeer
 Doetinchem
 Swalmen
 PIV NUMMER
 130 382 86
 BTW NUMMER
 NL8050 75 197B01

5.	Worden er bij de inrichting geluidswerende maatregelen getroffen, zo ja welke?	Ja, deze worden getroffen in de vorm van grondwallen (manchetten). De grondwallen hebben een hoogte van 6 meter en hebben een afschermd werking van de bedrijven op de natuur. De grondwallen zijn tevens als voorwaardelijk opgenomen in het bestemmingsplan. Oftewel de grondwallen moeten zijn gerealiseerd alvorens een bedrijf kan worden gerealiseerd.
6.	Voor een woning direct grenzend aan het plangebied: Heerstraat 1 te Sevenum, loopt een separaat tracé, omdat deze locatie in een later stadium is opgestart. Elders is sprake van toekomstige ontwikkelingen waarbij gebouwen aan de Dorperdijk gesloopt worden. Zijn dat twee separate projectlocaties of gaat het om eenzelfde toekomstige deel van Trade Port Noord.	<p>Het klopt dat voor Heerstraat 1 een separate quickscan is opgestart omdat pas later bekend werd dat deze locatie eventueel gesloopt moest worden en onderdeel ging uitmaken van het project. Inmiddels is hierover duidelijkheid en kunnen wij u laten weten dat Heerstraat 1 geen onderdeel uitmaakt van het project. De woning kan gehandhaafd blijven.</p> <p>Wat betreft de ontwikkelingen rondom de Dorperdijk wordt opgemerkt dat inderdaad kijkend naar de Structuurvisie van het klavertje 4 –gebied deze locatie beoogd is als ontwikkellocatie. In de nabije toekomst is dit echter niet het geval. De Structuurvisie is bijgevoegd, zie bijlage 7.</p> <p>Verder kan worden opgemerkt dat de realisatie van de Railterminal en de Spoorse Aanpassingen geen verstorend effect heeft op de aanwezige soorten bij de Dorperdijk.</p> <p>Mocht in de toekomst deze ontwikkellocatie worden opgepakt dan zal RVO hierbij vanzelfsprekend worden betrokken.</p>

Eekhoorn

7.	In het Ecologisch Projectplan staat dat er één paartje van eekhoorn in het plangebied aanwezig is. Kunt u dit onderbouwen aan de hand van de onderzoeksresultaten?	Tijdens de aanvullende quickscan flora en fauna en het aanvullend veldonderzoek zijn sporen van eekhoorn (halve walnoten) aangetroffen ter plaatse van Heierhoeveweg 24. Tijdens de veldbezoeken is tevens gelet op zichtwaarnemingen van de eekhoorn. Deze zijn niet gedaan. De bewoners vertelden dat ze af en toe een eekhoorn voor het keukenraam zien zitten. Gedurende de winterperiode zijn de bladloze loofbomen gecontroleerd op de aan/afwezigheid van eekhoornnesten. Hierbij zijn 6 potentiële nesten van eekhoorn aangetroffen ten zuidoosten van Heierhoeveweg 24. Ter plaatse van Heierhoeveweg 24 zelf zijn geen nesten aangetroffen. Hier is wel een walnotenboom aanwezig die de eekhoorn graag eet. Vandaar de aangetroffen sporen ter plaatse. De enkele naaldbomen ter plaatse van Heierhoeveweg 24 konden echter niet gecontroleerd worden door de onzichtbaarheid in de kroon. Echter zal bij een aanwezig eekhoornterritorium nesten in omliggende loofbomen aanwezig moeten zijn en dat was niet het geval. Daarnaast was er een hogere predatiegevoeligheid en verstoring dan de bosschage ten zuidoosten. Gezien het aantal nesten, de sporen en de informatie van de bewoners zal het gaan om één territorium van eekhoorn.
8.	Hoeveel bomen met eekhoornnesten worden gekapt?	<p>Het merendeel van de potentiële nesten kan behouden blijven. In het geel kader van een uitsnede van bijlage 5 in onderstaand figuur zijn de eekhoornnesten aangetroffen. In het rode deel zal uitsluitend het groen ten behoeve van het nieuwe tracé van de GreenportBikeway, de Noordersloot en het tracé van de Groene Beek worden verwijderd. Overig groen blijft gehandhaafd. Voor aanvang van de kap in de minst gevoelige periode zal een inspectie door een ecooloog en een boomklimmer plaatsvinden om te beoordelen of het een in gebruik zijnde eekhoornnest betreft. Indien het nest niet in gebruik is zal kap in minst gevoelige periode plaatsvinden, uiteraard nadat de nieuwe aanplant gerealiseerd is. Door de gefaseerde kap en de realisatie van aanplant vooraf aan de kap in de S1-zone blijft de gunstige staat van instandhouding gegarandeerd en wordt verstoring zoveel mogelijk voorkomen.</p>

VESTING
 Boxmeer
 POST/BEZOEKADRES
 Rapenstraat 2
 PC/PLAATS
 5831 GJ Boxmeer
 TELEFOON
 (0485) 58 18 18
 FAX
 (0485) 58 18 10
 E-MAIL
 boxmeer@
 econsultancy.nl
 INTERNET
 econsultancy.nl

15 03 93 997

VESTINGEN
 Boxmeer
 Doetinchem
 Swalmen

130 382 86

NL8050 75 197B01

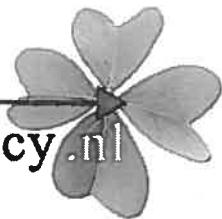

9.	Hoeveel geschikte nestbomen in het huidige leefgebied van de eekhoorn in het plangebied blijven gehandhaafd?	De S1-zone vormt een gebied met een lengte van circa 1 km en een breedte van gemiddeld ruim 50 meter. De aanwezige houtopstanden worden als zeer waardevol geacht, vandaar dat ook zoveel als mogelijk het bestaande groen wordt behouden. Naar inschatting is een veelvoud aan mogelijke nestbomen aanwezig in het gebied, ten opzichte van te kappen nestbomen.
10.	Hoeveel bomen komen in de nieuwe situatie in dit gebied terug?	Verwezen wordt naar het bijgevoegde beplantingsplan, bijlage 2, 3 en 4. Uit het plan blijkt de huidige bomenlocatie (gearceerd gedeelte van bijlage 3 betreft aanwezig groen) en de aan te planten aantallen en de soorten (zie bijlage 2). Onderdeel van het plan vormen ook de inzaai-locaties (bijlage 4). Daarnaast wordt tevens struweel (struiken) aangeplant om voor diverse soorten beschutting en voedselaanbod etc. aan te bieden. Enkel richten op bomen zal niet voldoende zijn om de biodiversiteit te garanderen.
11.	Hoe groot zijn deze bij aanplant? Zijn deze gelijk geschikt voor nieuwe nesten van eekhoorn? (toelichting: De nesten worden op minimaal 5 meter van de grond gebouwd).	Verwezen wordt naar het gestelde onder vraag 9 en 10. In het projectgebied zijn diverse (te handhaven) mogelijke nestbomen aanwezig voor de eekhoorn. Grootste maat is 20-25. Dit betreft diameter op DBH, waarbij de boom reeds een hoogte heeft van zo'n 4,5-6,5 meter. Dit is nodig voor zowel eekhoorn, alsmede om de functionaliteit van de vliegroute voor vleermuizen te garanderen.
12.	Kan de eekhoorn tijdens de werkzaamheden in het plangebied blijven of is dit pas op termijn weer geschikt?	Alle aanwezige soorten, dus niet alleen de eekhoorn, kunnen tijdens de werkzaamheden in het plangebied blijven. Het plangebied is zo groot dat wellicht sprake is van een tijdelijke verkleining van het leefgebied ten opzichte van het huidige echter niet van een onoverkomelijke verstoring van het leefgebied.
13.	Kan de eekhoorn uitwijken naar gebieden buiten het plangebied? Zo ja waar?	Ja deze mogelijkheid bestaat er ook voor onder andere de eekhoorn. Het meest geschikte gebied hiervoor betreft Parc Zaarderheiken. Parc Zaarderheiken vormt onderdeel van het te realiseren landschapsplan als onderdeel van de Structuurvisie Klavertje 4-gebied. Voor de volledigheid is de Structuurvisie bijgevoegd.

Vleermuizen

14.	Kunt u per veldbezoek aangeven: <ul style="list-style-type: none"> • de datum • het tijdstip (ochtend / avond) • de duur 	Zie onderstaande tabel. Alle bezoeken duurden 3 uur. Dit vanwege het onderzoek naar gewone grootoorvleermuizen, waarvoor conform protocol verschil zit tussen de te onderzoeken tijden ten opzichte van de mede te onderzoeken soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger.																																										
		<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th></th> <th>mei</th> <th>juni</th> <th>juli</th> <th>augustus</th> <th>september</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>vleermuizen</td> <td>dagdeel</td> <td colspan="3">1 x ochtend en 2 x avond</td> <td colspan="2">2 x avond</td> </tr> <tr> <td></td> <td>datum/tijdstip</td> <td colspan="3">26 mei 2014 3.30-5.30 uur</td> <td colspan="2">28 augustus 2014 20.30-23.30</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td colspan="3">12 juni 2014 21.45-00.45</td> <td colspan="2">19 september 2014 21.00-00.00</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td colspan="3">15 juli 2014 21.30-23.30</td> <td colspan="2"></td> </tr> <tr> <td></td> <td>functie</td> <td colspan="2">zomer- kraamverblijf, vliegroute en foerageerfunctie</td> <td>en</td> <td colspan="2">paar/baltsverblijf, vliegroute en foerageerfunctie</td> </tr> </tbody> </table>			mei	juni	juli	augustus	september	vleermuizen	dagdeel	1 x ochtend en 2 x avond			2 x avond			datum/tijdstip	26 mei 2014 3.30-5.30 uur			28 augustus 2014 20.30-23.30				12 juni 2014 21.45-00.45			19 september 2014 21.00-00.00				15 juli 2014 21.30-23.30						functie	zomer- kraamverblijf, vliegroute en foerageerfunctie		en	paar/baltsverblijf, vliegroute en foerageerfunctie	
		mei	juni	juli	augustus	september																																						
vleermuizen	dagdeel	1 x ochtend en 2 x avond			2 x avond																																							
	datum/tijdstip	26 mei 2014 3.30-5.30 uur			28 augustus 2014 20.30-23.30																																							
		12 juni 2014 21.45-00.45			19 september 2014 21.00-00.00																																							
		15 juli 2014 21.30-23.30																																										
	functie	zomer- kraamverblijf, vliegroute en foerageerfunctie		en	paar/baltsverblijf, vliegroute en foerageerfunctie																																							
15.	Is de verblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis (mogelijk) ook als kraamverblijfplaats in gebruik?	Nee, er zijn maximaal drie individuen waargenomen. Volgens de bewoners tevens al jaren maximaal drie exemplaren gezien. De zolderruimte was goed te inspecteren en is ieder veldbezoek gecontroleerd. De aantallen geen enkele keer hoger geweest en geen juvenielen gewone grootoorvleermuizen waargenomen. Het betreft geen kraamverblijfplaats.																																										
16.	Wanneer wordt de vleermuiskelder gerealiseerd?	De omgevingsvergunningaanvraag voor de vleermuiskelder zal worden ingediend nadat de F&F-ontheffing is verkregen. Aansluitend zal de vleermuiskelder worden gerealiseerd. Zie ook de beantwoording onder vraag 2.																																										
17.	Kunt u specificaties (afmetingen en aantal ruimtes) van de gebruikte vleermuiskasten geven?	Het betreft de vleermuiskast Causa van Vivara. Zie onderstaand kader																																										

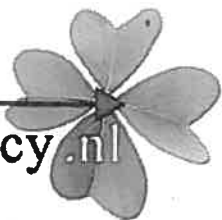
		<p>Van binnen is de kast door verschillende wanden gescheiden, waardoor vier ruimtes ontstaan. Deze verschillende ruimtes zijn nodig omdat vleermuizen in kleine kolonies leven en kramen. Daarnaast is deze kast voorzien van gras waarlangs vleermuizen naar binnen kunnen kruipen.</p> <p>Lees meer</p> <p>DETAILS ></p> <p>SPECIFICATIES v</p> <p>Kleur: Zwart Breedte: 54 cm Hoogte: 78 cm Diepte: 16,5 cm Materiaal: Hout Dier: Vleermuis</p>
18.	Kunt u meer in detail aangeven in hoeverre de bestaande vliegrouete wordt aangetast: waar en over welke lengte wordt de route onderbroken?	De vliegrouete voor de gewone vleermuis wordt niet aangetast. Wel zullen houtopstanden worden verwijderd ter plaatse van de vliegrouete, echter deze houtopstanden/groen zal pas worden verwijderd nadat het nieuwe groen is aangeplant. Daarnaast vindt de aanplant/kap plaats gedurende de winterrust periode van vleermuizen en de vleermuizen geen gebruik maken van de vliegrouete.
19.	Kunt u meer in detail aangeven hoe en waar de vervanging komt: plantformaat, plantafstand, gebruikte soorten?	Verwezen wordt naar het bijgevoegde beplantingsplan en het gestelde onder vraag 2.
20.	Wanneer (maande(n), jaartal) wordt de beplanting van de vliegrouete verwijderd?	Het bestaande / noodzakelijk te verwijderen groen wordt verwijderd zodra de F&F-ontheffing is verkregen en het nieuwe groen is aangeplant. Tevens zal hierbij rekening worden gehouden met het broedseizoen.
21.	Wanneer (maande(n), jaartal) wordt de vervangende beplanting aangeplant?	De nieuwe aanplant is dit najaar/winter voorzien. Het beplantingsplan is bijgevoegd en momenteel vindt de aanbesteding hiervan plaats.
22.	Gedurende welke periode wordt het gebruik van de vleermuisstoren en de vleermuis kelder gemonitord?	Het gebruik van de vleermuisstoren en vleermuis kelder zal worden gemonitord gedurende zowel de zomer- als de wintermaanden (nadat de kelder is gerealiseerd). Na realisatie en verlening van de ontheffing zal worden aangevangen met het ontmoedigen van de huidige locatie. De huidige locatie kan echter niet permanent gehandhaafd blijven gezien de risico's (vandalisme, kraak) die dit met zich meebrengt. Daarnaast is bewoning niet mogelijk gezien de omliggende bedrijfsbestemmingen.
Huismus		
23.	U geeft het volgende aan: "Gedurende de uitvoeringsfase en de realisatiefase blijft het huidig aanwezige groen in de S1-zone zoveel mogelijk gehandhaafd. Wel zal er in de S1-zone extra groen aangeplant worden en worden poelen gerealiseerd. In de nieuwe situatie zal voldoende gezorgd worden voor voldoende dekking en voedselbeschikbaarheid." Is er in de directe omgeving van de nestkasten voor de huismus aan de vleermuisstoren te allen tijde (ook tijdens de realisatie) voldoende dekking, voedsel, (drink)water en plekken voor stofbadjes aanwezig?	Ja, dit is het geval. De S1-zone vormt een gebied met een lengte van circa 1 km en een breedte van gemiddeld ruim 50 meter. De aanwezige houtopstanden worden als zeer waardevol geacht, vandaar dat ook zoveel als mogelijk het bestaande groen wordt behouden. In dit kader wordt ook opgemerkt dat de habitat rondom de vleermuisstoren zoveel mogelijk reeds is ingericht en op korte termijn aanplant zal plaatsvinden. Het habitat zal daarnaast afgeschermd zijn ten behoeve van de aannemer van ProRail.
Kamsalamander		
24.	U stelt de volgende mitigerende maatregel voor: "Indien mogelijk, zal benedenstreams het nieuwe gegraven deel worden aangesloten en wordt het te dempen deel afgesloten middels het plaatsen van twee dammen." Kunt u (met een tekeningetje) nader uitleggen hoe u dit precies bedoelt?	Op dit moment is het landhabitat voor de kamsalamander geoptimaliseerd en een nieuw voortplantingswater rondom de vleermuisstoren aangelegd. In januari 2017 zal de noordersloot tussen het viaduct en de spoorwegovergang worden afgedamd en zal een scherm geplaatst worden over de lengte van de Noordersloot dat verlegt dient te worden (van het viaduct van de Greenportlane tot aan de spoorwegovergang Helerhoeve). De kamsalamanders en andere soorten worden afgevangen tijdens de amfibieëntrek naar de Noordersloot in het voorjaar. Ze worden verplaatst naar de te handhaven delen van de Noordersloot onder het viaduct en alles ten noordwesten daarvan. De Noordersloot wordt vervolgens "droog" gehouden vanaf het

		viaduct van de Greenportlane tot aan de spoorwegovergang. Het direct aansluiten van het nieuwe tracé is projectmatig niet mogelijk, vandaar het uitzetten naar het te behouden deel van de Noordersloot en het reeds in april 2016 aangelegde voortplantingswater en de aan te leggen Groene Beek en andere poelen. In de nieuwe situatie zal de Noordersloot minimaal gelijk blijven in lengte worden extra voortplantingsmogelijkheden gerealiseerd en wordt het landhabitat vergroot ten opzichte van de huidige situatie.
25.	U stelt tevens de volgende mitigerende maatregel voor: "aanleg van een nieuwe waterloop met natuurvriendelijke oeverzone, waarbij diverse dieptes gecreëerd worden door het toepassen van 'kleidammetjes' op de waterbodem met diverse hoogtes (tussen minimaal 50 en maximaal 150 cm). Hierdoor creëer je waterbuffering met diverse dieptes" Over welke waterloop gaat dit, de (verlegde) Noordersloot of een andere waterloop? Waar wordt deze waterloop aangelegd?	Hiermee wordt de zogeheten "Groene Beek" bedoeld. Dit is de te realiseren nieuwe waterloop ten zuiden van klaver 4 B/C. Deze waterloop vormt een extra dimensie aan het reeds aanwezige habitat.
26.	Is al bekend of wanneer de werkzaamheden in het water- resp. -landhabitat zullen plaatsvinden? Kunnen de werkzaamheden geheel buiten de kwetsbare periode uitgevoerd worden of moet het werkgebied vooraf ongeschikt gemaakt worden?	Zie hiervoor tevens het gestelde in de voorafgaande vragen. Ja de werkzaamheden vinden geheel plaats buiten de kwetsbare periodes.
27.	Is het inderdaad mogelijk om de werkzaamheden aan het landhabitat en het waterhabitat met minimaal één jaar tussen beide uit te voeren?	Nee dit laatste is niet mogelijk. Het landhabitat is inmiddels zoveel als mogelijk al geoptimaliseerd. Het nieuwe waterhabitat is ook reeds gerealiseerd, echter deze nieuwe poelen zijn nog geen twee jaar oud. Hier staat tegenover dat we het waterhabitat, de Noordersloot, slechts tijdelijk verkleinen (door afdammen) tot het nieuwe tracé van de Noordersloot gerealiseerd is.
28.	Omdat de meest gunstige periode voor het uitvoeren van werkzaamheden aan het landhabitat samenvalt met de broedperiode van vogels, stelt u twee alternatieven voor: voorkomen dat het landhabitat bevolkt wordt door de kamsalamander (zodat toch tijdens de winterperiode gewerkt kan worden?) of te voorkomen dat vogels in het werkgebied tot broeden kunnen komen. Is hier al een keuze in gemaakt? Zo ja, welke?	Gekozen is ervoor om anticiperend op de F&F-ontheffing het landhabitat reeds nu al te optimaliseren. Waarna de groenaanplant dit najaar kan plaatsvinden en de werkzaamheden derhalve gerealiseerd zijn voorafgaand aan het nieuwe broedseizoen. Daarnaast zal groenverwijdering plaatsvinden buiten het broedseizoen, waarbij de grond onvermoeid blijft. Het groen zal worden afgevoerd buiten de invloedssfeer van de Ingreep en worden gedeponeed in delen waar geen werkzaamheden plaatsvinden. Onder en tussen de takkenhopen etc. kunnen diersoorten dan verblijven. De stronkverwijdering en overige werkzaamheden die de grond kunnen verstoren en daarmee tevens de amfibieën, kunnen aansluitend in de voortplantingsperiode van amfibieën worden uitgevoerd. Dit is inderdaad gedurende broedseizoen, maar de broedgelegenheid boven maaiveld zal buiten broedseizoen verwijderd zijn.
29.	U geeft aan dat het waterbeheer wordt afgestemd op de behoeftes van de kamsalamander. Hoe wordt dat concreet ingevuld?	Het onderhoud en beheer van de nieuwe Noordersloot, de nieuwe gerealiseerde poelen en waterloop en de Groene Beek, zal worden afgestemd op de daarvoor gunstige periode van de kamsalamander. Concreet betekent dit dat in het voortplantingsseizoen geen beheer en onderhoud zal plaatsvinden. Daarnaast is rekening gehouden met de diepte die geldt voor een water geschikt voor amfibieën.
Levendbarende hagedis		
30.	Waar komt het extra spoor en waar gaat dit ten koste van leefgebied van de levendbarende hagedis?	Het extra spoor binnen de S1-zone zal worden gerealiseerd in het tracé van de huidige Noordersloot, ten noorden van het huidige spoor, van het viaduct Greenportlane naar spoorovergang Heierhoeve. De wachtsporen worden gerealiseerd ten zuiden van het huidige spoortrace, ten westen van de Greenportlane en ten oosten van de overgang Heierhoeve. Hier zijn geen waarnemingen van levendbarende hagedis bekend.
31.	Zijn er nog andere werkzaamheden die het leefgebied van de levendbarende hagedis aantasten?	Ja, aan het bestaande spoor worden geen werkzaamheden verricht met uitzondering van de plaatsing van een aantal wissels buiten de S1-zone. Hiermee zal zoveel mogelijk rekening gehouden worden met de minst kwetsbare periode.

VESTIGING
 Boxmeer
 POSTWEGENADRES
 Rapenstraat 2
 PC/PLAATS
 5831 GJ Boxmeer
 TELEFOON
 (0485) 58 18 18
 FAX
 (0485) 58 18 10
 E-MAIL
 boxmeer@
 econsultancy.nl
 INTERNET
 econsultancy.nl

32.	Blijft mitigatie langs het spoor gedurende gehele periode van uitvoering van de werkzaamheden over de gehele lengte mogelijk?	Ja, dit blijft mogelijk. Aan het bestaande spoor worden geen werkzaamheden verricht met uitzondering van de plaatsing van een aantal wissels buiten de S1-zone. Hiermee zal zoveel mogelijk rekening gehouden worden met de minst kwetsbare periode. Daarnaast zal een groene lijn ten noorden van het spoor zoveel mogelijk gehandhaafd blijven en worden geoptimaliseerd, alsmede schuilgelegenheden.
33.	U geeft aan dat er te allen tijden voldoende geschikt leefgebied binnen het plangebied overblijft. Welke afstand moeten de dieren maximaal overbruggen om dit te bereiken?	Het nieuw aan te realiseren groen in de gehele S1-zone zal de delen waar de soort in het verleden is aangetroffen met verbinden. Verbinding tussen het viaduct en Heierhoeveweg 24 zal worden gerealiseerd. De levendbarende hagedis is in het verleden aangetroffen in de groene delen langs het spoortracé. Door de groene delen langs het spoortracé te vergroten vergroot het leefgebied van deze soort.
34.	U geeft aan dat uitvoering binnen de minst kwetsbare periode niet geheel mogelijk is. Indien in de inactieve periode werkzaamheden worden uitgevoerd in het leefgebied van de levendbarende hagedis, worden dan maatregelen getroffen om doden en verwonden te voorkomen? Zo ja welke?	Ja, er heeft reeds optimalisering plaatsgevonden in de vorm van uitbreiding van houtstobben nabij het viaduct. Daarnaast zal er meer leefgebied gerealiseerd worden door aanplant en neerleggen van meerdere houtstobben en takkenhopen en plaatsen van weipalen.

Naar aanleiding van het voorgaande ga ik ervan uit dat we u voldoende geïnformeerd hebben om de inhoudelijke beoordeling te kunnen afronden. Vanzelfsprekend zijn we bereid tot beantwoording van nadere vragen indien nog benodigd. Wanneer u er prijs op stelt, mede gezien de omvang van het project, is een mondelinge toelichting vanzelfsprekend ook mogelijk.

Met vriendelijke groeten,
Econsultancy

Ing. A.A. van Grinsven,
Projectleider Ecologie

Kwaliteitscontroleur:
B. Verdijk:

VESTIGING
Boxmeer
POST/BEZOEKADRES
Rapenstraat 2
PC/PLAATS
5831 GJ Boxmeer
TELEFOON
(0485) 58 18 18
FAX
(0485) 58 18 10
E-MAIL
boxmeer@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

KADUWANK SWALMEN
15 03 93 997
VESTIGINGEN
Boxmeer
Doetinchem
Swalmen

BTW NUMMER
130 382 86

BTW NUMMER
NL8050 75 197B01